

SAUNALAHDEN PÄIVÄKODIN PÄIVÄHOIDON ALOITUS- KÄYTÄNNÖT

Opas alle kolmevuotiaan lapsen vanhemmille

Inka Karhunsuo ja

Tiina Palokangas

Opinnäytetyö, syksy 2016

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK) +

lastentarhanopettajan virkakelpoi-
suus

TIIVISTELMÄ

Karhunsuo, Inka & Palokangas, Tiina. Saunalahden päiväkodin päivähoidon aloituskäytännöt – Opas alle kolmevuotiaan lapsen vanhemmille. Syksy 2016. 76 s., 4 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK) + lastentarhanopettajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää opas Saunalahden päiväkodissa aloittavien alle kolmevuotiaiden lasten vanhemmille. Oppaan tarkoituksena oli sekä yhtenäistää Saunalahden päiväkodin toimintatapoja että auttaa lapsen vanhempia saamaan tietoa päivähoidon aloituksesta. Opas tehtiin yhteistyössä Saunalahden päiväkodin henkilökunnan kanssa.

Opasta varten kerättiin aineistoa ryhmähaastattelun avulla. Ryhmähaastattelu toteutettiin toukokuussa 2016 ja siihen osallistui kahdeksan kasvattajaa. Haastattelussa kysyttiin Saunalahden päiväkodin aloituskäytännöistä, ja kerätyn aineiston perusteella kehitettiin opas vanhempien avuksi ja päiväkodin käyttöön.

Valmistuneesta oppaasta pyydettiin palautetta Saunalahden päiväkodin alle kolmevuotiaiden lasten ryhmien vanhemmilta. Palautteen perusteella opasta muokattiin lopulliseen muotoonsa. Opas sisältää Saunalahden päiväkodin esittelyn sekä päiväohjelman, varhaiskasvatussuunnitelman pääasiat ja hoidon aloitukseen liittyvää tärkeää tietoa vanhemmille.

Päivähoidon aloitus on alle kolmevuotiaalle ja vanhemmille herkkää aikaa. Suuria muutoksia ja uusia asioita tulee paljon. Oppaan avulla vanhemmat voivat palata mieltä askarruttaviin aiheisiin. Lisäksi opas yhtenäistää suuren päiväkodin toimintatapoja, koska henkilökunta sitoutuu käyttämään opasta uuden lapsen vanhempien kanssa käytävässä aloituskeskustelussa.

Asiasanat: päivähoito, varhaiskasvatus, päivähoidon aloitus, kasvatuskumppanuus, omahoitajuus

ABSTRACT

Karhunsuo, Inka and Palokangas, Tiina. Preparing for the day care. A guide book for parents provided by the Saunalahti kindergarten. 76 p. 4 appendices. Language: Finnish. Autumn 2016. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme of Social Services. Option in Social Services and Education. Degree: Bachelor of Social Services.

This bachelor's thesis is a development project, which contains a report and a product. The purpose of this thesis was to create and produce a booklet for parents with children under three years old and who start a daycare in Saunalahti kindergarten. The aim of the booklet was both to standardize the introduction when a child starts daycare and to provide valuable information about the day care and its practices for the parents.

The material for the booklet was collected by theme interviews. For the booklet, the staff working in Saunalahti kindergarten, was interviewed and asked about their practices and introduction when a small child starts her or his daycare period. Eight educators participated in the interview. The information received was used as the basis for the booklet. The booklet includes also the explanations of vocabulary used in daycare centres and practical advice any parent with children starting daycare should know. When the booklet was ready, feedback from the parents were asked concerning the layout and content of the product and some adjustments were made in the booklet.

In conclusion, the booklet standardizes the methods and introduction used in Saunalahti daycare centre and helps families get to know the kindergarten and its methods better before the child starts the daycare.

Keywords: Day care, early childhood education, start of daycare, educational partnership, primary nursing

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 VARHAISKASVATUSTA OHJAAVAT SÄÄDÖKSET.....	8
2.1 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma	9
2.2 Laatutekijät päivähoidossa	10
2.3 Kasvatuskumppanuus	12
2.4 Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet	14
3 ALLE KOLMEVUOTIAAN KEHITYKSEN TUKEMINEN	17
3.1 Kiintymyssuhdeteoria ja lapsen kehityksen tukeminen	18
3.2 Kiintymyssuhde ja päivähoito	20
3.3 Omahoitajuus päivähoidossa	22
3.4 Omahoitajan merkitys lapselle päivähoidossa	23
3.5 Omahoitajan rooli ryhmätilanteissa	25
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	27
4.1 Saunalahden päiväkoti	28
4.2 Oppaan suunnittelu	30
4.3 Aineiston keruu.....	31
4.4 Aineiston käsittely.....	32
5 HAASTATTELUN TULOKSET	34
5.1 Vanhempien ja päiväkodin välinen yhteistyö.....	34
5.2 Omahoitajan vastuu.....	35
5.3 Haastava päivähoiton aloitus	36
5.4 Käytännön asiat oppaaseen.....	37
6 OPPAAN VALMISTUMINEN.....	38
6.1 Oppaan sisältö.....	38
6.2 Oppaan palaute	45
7 POHDINTA.....	49
7.1 Työn luotettavuus	49
7.2 Työn eettisyys.....	51
7.3 Valmistuneen oppaan pohdinta	52
7.4 Ammatillinen kehittyminen.....	54
7.5 Kehittämisideat ja jatkotutkimusehdotukset	56

LÄHTEET	57
LIITE 1: Teemahaastattelun runko.....	62
LIITE 2: Saatekirje.....	63
LIITE 3: Palautelomake.....	64
LIITE 4: Opas Saunalahden päiväkodissa aloittavien lasten vanhemmille	66

1 JOHDANTO

Päivähoidon aloitus on lapsen näkökulmasta stressiä ja turvattomuutta aiheuttava kokemus ja se ajoittuu tavallisesti samoihin aikoihin kuin muutkin siirtymävaiheet pienen lapsen elämässä. Samaan aikaan kun vauva kasvaa sylivauvas- ta taaperoksi, hänet siirretään pois kotihoidosta. Pieni lapsi tuntee olonsa suojattomaksi joutuessaan vieraaseen tilanteeseen ilman vanhempiensa läsnäoloa. Päiväkotiki on paikka, jossa lapsi joutuu jakamaan aikuisen huomion myös muiden lasten kanssa. Lapsi selviää paremmin, jos käytettävissä on aikuinen, jolla on aikaa ja joka osaa eläytyä lapsen tilanteeseen. Valitettavan usein tilanne päiväkodissa on se, että lapsi kokee päivän aikana sarjan lyhyitä vuorovaikutus- tilanteita tai jää jopa kokonaan ilman vuorovaikutusta. (Kalland 2011, 156–157.)

Päivähoidon aloitus on koko perheelle suuri elämänmuutos ja siihen liittyy paljon uusien asioiden opettelua. Monella vanhemmalla saattaa olla epäselvyyttä siitä, kuinka arki toimii päiväkodissa ja kuinka toimia uusissa tilanteissa. Päivähoidon aloitukseen liittyy paljon muistettavaa ja vaikka uusista käytännöistä keskustellaan aloituksen yhteydessä, uuden perheen voi olla hankalaa muistaa yksityiskohtia, joita heille on kerrottu.

Lapsen päivähoitoon sisältyy hoitoa, kasvatusta ja opetusta. Näitä kuvataan päivähoidon ydintehtäviksi. Päivähoito tekee laajaa yhteistyötä erilaisten ammatillisten tahojen kanssa, ja voidaan sanoa, että päivähoidon perustehtäviin kuuluvat vanhempien kanssa tehtävä työ, verkostotyö sekä lastensuojelun tukitoimi. Pyrkimys on siinä, että yhteistyö vanhempien kanssa on mutkatonta ja johdonmukaista. Vanhempien tulisi saada asiantuntevaa apua ja palveluita osaavalta henkilökunnalta. (Koivunen 2009, 12–14.)

Helpottaaksemme päivähoidon aloittavien lasten vanhempia teimme opinnäytetyönä oppaan Saunalahden päiväkodissa aloittavien lasten vanhemmille. Opas sisältää tietoa Saunalahden päiväkodin toimintakäytännöistä, jolloin uudet perheet saavat tietoa päiväkodin toiminnasta jo ennen kuin lapsi aloittaa päivähoi- dossa. Oppaan tavoitteena on lisäksi yhtenäistää Saunalahden päiväkodin vii-

den ryhmän toimintakulttuuria koskien uuden lapsen aloitusta päivähoidossa. Opasta varten perehdyimme alle kolmevuotiaan lapsen kehitykseen, kasvatuskumppanuuteen sekä omahoitajuuteen. Nämä kolme teemaa otettiin huomioon, kun rakensimme opasta vanhemmille. Oppaan tarkoituksena on esitellä vanhemmille päivähoidon tapoja ja menetelmiä ja täten auttaa heitä ymmärtämään, mitä heidän lapsensa kokee päiväkodissa päivän aikana. Oppaasta tulee mahdollisimman konkreettinen apuväline arjen avuksi. Opas tehtiin yhteistyössä Saunalahden päiväkodin kasvatusalan ammattilaisten kanssa ja se on tehty henkilökunnan toiveiden mukaisesti.

2 VARHAISKASVATUSTA OHJAAVAT SÄÄDÖKSET

Vuonna 2014 230 038 lasta on ollut joko kunnallisessa päivähoidossa tai hoidettu Kelan yksityisen hoidon tuella. Yli puolet näistä lapsista on ollut kokopäivähoidossa päiväkodeissa. Kuntien kustantamissa päiväkodeissa on ollut 79 prosenttia lapsista. Yksityisissä päiväkodeissa tai kotiin palkatun hoitajan kanssa on ollut kahdeksan prosenttia lapsista. Perhepäivähoidossa olevien lasten osuus on vähentynyt tasaisesti viime vuosien aikana. (Terveystieteiden tutkimuslaitos 2015a.)

Laki lasten päivähoidosta on säädetty vuonna 1973 (Varhaiskasvatustalaki 1973/36). Päivähoidosta tuli osa moderneja sosiaalipalveluita, ja kuntien tehtäväksi muodostui järjestää päivähoitoa oman kunnan tarpeiden mukaisesti. Lain voimaantulon aikoihin hoitopaikkoja riitti kuitenkin vain noin joka kymmenennelle tarvitsijalle. Vuonna 1983 alettiin pohtia yhteistyötä kodin ja päivähoidon välillä. Haluttiin yhdensuuntaiset ja johdonmukaiset kasvatustavoitteet, koska päivähoidon tarkoituksena oli tukea kodeissa tapahtuvaa kasvatusta. (Välimäki 2013, 175–177.)

Varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä ollaan uudistamassa, ja ensimmäinen muutos on tullut voimaan 8.5.2015. Lakimuutoksessa nimike laki lasten päivähoidosta (1973/36) muutettiin varhaiskasvatustalaksi ja lisäksi otettiin käyttöön käsite varhaiskasvatus. Keskeisimpänä uudistuksena varhaiskasvatustalassa on se, että siinä painotetaan lapsen etua toiminnan kehittämisessä. Lisäksi laissa korostuu lapsen oikeus varhaiskasvatukseen, joko päiväkodissa tai perhepäivähoidossa. Lakiin on myös lisätty uudet määräykset lapsiryhmien enimmäiskoosta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015.)

Varhaiskasvatustalassa (2015/580) on määritelty tavoitteet, jotka ohjaavat varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on muun muassa edistää lapsen kasvua, kehitystä ja hyvinvointia, tukea lapsen oppimista, toteuttaa monipuolista pedagogista toimintaa ja varmistaa turvallinen oppimisympäristö. Laissa ohjeistetaan pitämään huolta lasta kunnioittavasta toimintatavasta. Lapsia

tulee kohdella tasa-arvoisesti sekä kunnioittaa jokaisen lapsen kulttuurista taustaa. Lisäksi tulisi tunnistaa mahdollinen tuen tarve ja toimia monialaisesti yhteistyössä, kehittää lapsen vuorovaikutustaitoja, varmistaa lapsen edellytykset osallistua itseään koskevien päätösten tekemiseen, sekä toimia yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen edistämiseksi.

2.1 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on laadittu yhteistyössä Opetushallituksen, opetusministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä Suomen Kuntaliiton kanssa. Tällä hetkellä pedagogiikkaa ja varhaiskasvatuksen sisältöä ohjaa vuonna 2003 valmistunut ja vuonna 2005 päivitetty Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet -teos. Opetushallitus on parhaillaan uudistamassa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita ja niiden on tarkoitus tulla käyttöön elokuussa 2017. Uusi varhaiskasvatuslaki edellyttää, että kunta, kuntayhtymä tai muu varhaiskasvatuspalvelujen tuottaja muodostaa valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden perusteella omat varhaiskasvatussuunnitelmansa. Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat on mahdollista laatia palveluntuottaja-, yksikkö-, ryhmä- tai toimintamuotokohtaisesti. Suunnitelmissa tulee lisäksi huomioida uudistetussa varhaiskasvatussuunnitelmassa esille tulleet asiat. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2015b; Opetushallitus i.a.a.)

2000-luvun alussa varhaiskasvatussuunnitelman perusteet muuttuivat tavoitteenaan kehittää varhaiskasvatusta aikuisjohtoisuudesta lapsilähtöisempään suuntaan koko maassa (Kanninen & Sigfrids 2012, 17). Päivähoitoa ohjaa valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma. Tämän arvopohjana on Lapsen oikeuksien sopimus. Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteena on edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteuttamista koko maassa sekä kehittää ja osallistaa vanhempia varhaiskasvatuspalveluissa. Päiväkodin omaan varhaiskasvatussuunnitelmaan vaikuttaa kunnan varhaiskasvatussuunnitelma ja näiden pohjalta luodaan lapselle henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Lapsen yksilöllisessä varhaiskasvatussuunnitelmassa otetaan huomioon lapsen kokonaiskehitys ja yhteistyö vanhempien kanssa. Suunnitelmassa tulee huomioida

oida lapsen erityistarpeet sekä läheiset ja turvalliset ihmissuhteet. Yhdessä vanhempien kanssa kirjataan ylös lapsen taitoja, vahvuuksia ja kehitettäviä osalualueita sekä toimintatapoja, joiden avulla tavoitteita saavutetaan. Puolivuositain käydään läpi lapsen kehittymistä ja päivitetään suunnitelmaa. (Kaskela & Kronqvist 2007, 10–11; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 33.)

Koko kasvattajayhteisö osallistuu päivähoitoyksikön varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen. Yksikön oma varhaiskasvatussuunnitelma perustuu Espoon varhaiskasvatussuunnitelmaan sekä valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. (Espoon varhaiskasvatussuunnitelma 2013, 22.)

Varhaiskasvatustyön perustana nähdään lapsilähtöisyys. Lähtökohtana ovat lapsen tarpeet ja kiinnostuksen kohteet. On myös tärkeää tutustua lapsen perheeseen, kulttuuriin ja elämään kokonaisuudessaan. Lapsilähtöisyys toteutuu ainoastaan yhteistyössä vanhempien kanssa. Jokainen lapsi tulisi kohdata yksilönä ja hyväksyä sellaisena kuin hän on. Lapsilähtöisyys painottaa myös itse tekemistä, tutkimista ja oppimista. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 35.)

2.2 Laatutekijät päivähoidossa

Päivähoidon laatu voidaan erotella neljäksi eri laatutekijäksi. Yksi laatutekijöistä liittyy päivähoidon puitteisiin, jotka ovat reunaehdoja laadukkaan päivähoidon toteutumisessa. Näitä ovat muun muassa ryhmän koko, ihmissuhteiden pysyvyys ja fyysinen ympäristö. Toiminnallisesti laatua säätelevät välilliset tekijät kuten vanhempien ja henkilökunnan välinen yhteistyö sekä henkilökunnan koulutus ja hyvinvointi. Laatuun vaikuttavat oleellisesti aikuisten ja lasten välinen vuorovaikutus sekä sen piirteet. Lisäksi puhutaan tuotoksen tasosta, millä tarkoitetaan vaikutuksellisia tekijöitä, kuten lapsen kehitystä ja oppimista, vanhempien tyytyväisyyttä sekä yhteiskunnallista vaikuttavuutta. (Kanninen & Sigfrids 2012, 54.)

Varhaiskasvatuksen laadun takaamiseksi jokaisella kasvattajalla on oltava vahva ammattiosaaminen. Lapsen oikeudet määrittelevät varhaiskasvatuksen keskeiset piirteet. Lapsella on oikeus elää turvallisessa ja terveellisessä ympäristössä, jossa voi kasvaa, kehittyä ja oppia. Lasta tulee kuulla ja ymmärtää ottaen huomioon lapsen kulttuuri, äidinkieli ja uskonto. Kasvattajan on huolehdittava, että seuraavat kolme kasvatuspäämäärää toteutuvat: Lapsen henkilökohtaista hyvinvointia tulee edistää, itsenäisyyttä tulee lisätä asteittain ja opettaa lapsi ottamaan toiset huomioon. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11–13.)

Suomalaisilla lapsilla on subjektiivinen oikeus päivähoidon. Se mahdollistaa lapsen muodostaa vertaissuhteita toisiin lapsiin. Lasten mahdollisuudet rakentaa omaa sosiaalista arvojärjestelmää ja sosiaalisia verkostoja riippuvat kulttuurisen pääoman määrästä ja laadusta. Suotuisissa oloissa sosiaalisen ja kulttuurisen pääoman vahvistuminen on vastavuoroista ja tämä taas parantaa yhteisöllisyyttä. Lapsen sosiaalisten suhteiden karttumista ja vahvistumista ohjaavat lapsen sosiaaliset taidot sekä persoona. Lapsen elämässä ihmissuhteet ovat joko vahvoja tai heikkoja. Suhteet ovat vahvimpia perheenjäseniin ja ystäviin. Kaikki suhteet ovat kuitenkin tärkeitä lapselle, jotta lapsen on helppo liittyä monipuolisesti yhteisöön. Lapsella on oikeus liittyä ja aikuisella on velvollisuus päästää lapsi yhteisöön. Jotta lapsi voi tulla yhteisön jäseneksi, on kasvattajan kuunneltava häntä ja kohdattava hänet. Varhaiskasvatus on luonteeltaan arvosidonnaista vuorovaikutusta. Toisten huomioiminen on yksi vuorovaikutuksen keskeisimmistä arvoista ja vaatii kasvattajalta paljon omaa eettistä pohdintaa ja kannottoa lasten välisiin ja lasten kanssa syntyviin moraalisiin konflikteihin. Lapsi tulee hyväksyä yhteisöön ”sellaisena kuin hän on”. Tämä tarkoittaa sitä, että aikuisen on kyettävä ajattelemaan lasta sellaisena, millaiseksi hän on kasvamassa. (Eskel & Marttila 2013, 83–85.)

Päivähoidon laadun tarkkailussa tutkimustulokset ovat yksiselitteiset. Päivähoitoon liittyy tekijöitä, jotka lisäävät merkittävällä tavalla riskiä lapsen kehityksen horjumiselle. Näitä asioita ovat lapsen nuori ikä, ylisuuret ryhmät, pitkät hoitopäivät, vaihtuvat tai epäpätevät hoitajat sekä välinpitämättömät kasvatuskäytännöt. Aikuisten ja lasten suhdeluku korostuu erityisesti pienten lasten ryhmäs-

sä. Aikuinen–lapsi-suhdeluku vaikuttaa myös lasten verbaalisen ilmaisun määrään sekä siihen, kuinka lapsi sitoutuu leikkiin. Ryhmän hallittavuus ja ilmapiiri paranevat, jos henkilökunnan määrä on riittävä. (Kanninen & Sigfrids 2012, 55–56.)

2.3 Kasvatuskumppanuus

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet määrittelevät vanhempien ja henkilöstön välisen kasvatusyhteistyön kasvatuskumppanuudeksi (Kaskela & Kekkonen 2006, 11). Kasvatuskumppanuuden lähtökohtana ovat lapsen tarpeet, edut ja oikeudet. Edellytyksenä kasvatuskumppanuudelle on kasvattajan ja vanhemman välinen luottamus ja salassapitovelvollisuus. (Kaskela & Kekkonen 2006, 14–15.) Kasvatuskumppanuus alkaa tutustumiskäynnistä joko lapsen kotona tai päiväkodissa. Tavoitteena on vastata vanhempia askarruttaviin kysymyksiin päivähoidon aloittamisesta ja tutustua lapsen kotiympäristöön. Tutustumiskäynti auttaa luomaan luottamuksellisen yhteistyösuhteen kasvattajan ja perheen välillä sekä tutustuttaa lapsi pikkuhiljaa uuteen ympäristöön vanhemman kanssa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41.)

Ammatilliseen kumppanuuteen sitoutunut kasvattaja alkaa luomaan suhdetta perheeseen avoimesti reflektoiden ja hyödyntäen molempien osapuolien tietämystä. Kasvatuskumppanuus voi muodostua, jos kasvattaja pyrkii sen saavuttamaan. Kumppanuussuhde syvenee hiljalleen kasvattajien ja vanhempien välisissä dialogisissa keskusteluissa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 5.)

Kasvatuskumppanuudella halutaan korostaa sitä, että sekä ammattikasvattajat että vanhemmat ovat tasavertaisia, mikä näkyy molemminpuolisena kunnioituksena ja yhteisinä tavoitteina lapsen kasvatuksen suhteen. Kasvatuskumppanuus perustuu tasavertaisuuteen, mutta on kuitenkin vapaaehtoista. Monet vanhemmat pitävät kumppanuusajattelua hyvänä, mutta haluavat olla kumppaneita vain lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa. Vanhemmilla on oikeus määritellä kasvatuskumppanuuden rajoja. (Koivunen 2009, 153–154.)

Kumppanuudessa kasvattajan asiantuntemus on tietoutta siitä, miten kasvattaja tuo oman osaamisensa esille vanhemman ja lapsen käyttöön (Kaskela & Kekkonen 2006, 19). Kasvattajan täytyy osata kohdata perhe oikein, jotta hän voittaa perheen luottamuksen. Se vaatii taitoa kuunnella, taitoa tulkita henkilön olemusta ja taitoa olla läsnä juuri sillä hetkellä. Kohtaamisessa tarvitaan myös erilaisuuden hyväksymistä ja sietämistä sekä empatiakykyä. Kaikki vanhemmat eivät ole samanlaisia, minkä vuoksi on tärkeää kohdata jokainen vanhempi hänelle oikealla tavalla. (Koivunen 2009, 159–160.)

Kasvatuskumppanuus auttaa tunnistamaan jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa lapsen mahdollisen tuen tarpeen jollakin kasvun, kehityksen tai oppimisen alueella. Yhteistyössä vanhempien kanssa kasvattajat voivat näin ollen luoda yhteisen toimintasuunnitelman lapsen parhaaksi. Vanhempien ja kasvattajien välillä saattaa myös joskus olla ongelmatilanteita, joten myönteisen ilmapiiirin ylläpitäminen on tärkeää. Ristiriitatilanteessa haasteena saattaa olla lapsen äänen kuuleminen, erilaisuuden havaitseminen sekä lapsen etujen ja tarpeiden esiin tuominen. Toisaalta samaan aikaan on ylläpidettävä vanhempien ja kasvattajien välistä kunnioitukseen perustuvaa vuoropuhelua. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 32; Kaskela & Kekkonen 2006, 18.)

Kasvattajan päätehtävä päivän mittaan on huolehtia siitä, että lapsen etu toteutuu päivähoitossa. Jos päivähoidon perustehtävä on selvä, tiimin yhteistyö sujuu hyvin ja arjen kasvatusta on laadukasta, voidaan lapselle antaa yksilöllistä ja tarvittaessa erityistä tukea. Jos päivähoitossa huolehditaan lapsen fyysisestä ja emotionaalisesta turvallisuudesta, voidaan olettaa, että lapsen etu toteutuu. Työntekijän on välillä hyvä muistuttaa itseään lapsen edun toteutumisesta esimerkiksi tilanteissa, joissa kasvattajan tulisi tehdä töitä poissa lapsiryhmästä. (Koivunen 2009, 31–32.)

Päiväkodissa vallitsevat käytännöt toimivat perustana kasvattajien ja vanhempien välisen kumppanuussuhteen rakentumiselle. Suuri osa vanhemmista pitää kuulumisten vaihtoa merkityksellisenä lapsen tulo- ja hakutilanteissa. Vanhemmat muodostavat näiden tilanteiden perusteella kuvan siitä, minkälaista arki päiväkodissa on. Vanhemmat pystyvät liittämään kotona tapahtuvan toiminnan

lapsen kokemuksiin päivähoidossa. Kuulumisten vaihto on yleisempää alle kolmevuotiaiden lasten ryhmissä kuin vanhempien lasten ryhmissä. (Karila 2006, 101–103.)

Kasvattajat ovat toisinaan huolissaan siitä, että vanhempia ei kiinnosta yhteistyö päiväkodin kanssa tai että vanhemmat eivät ole valmiita kasvatuskumppanuuteen. Tämän vuoksi työyhteisön tulisi pohtia minkälainen kumppanuuskulttuuri päiväkodin käytäntöjen perusteella vallitsee. On mahdollista, että vanhemmilla ei todellisuudessa ole minkäänlaista osallisuuden mahdollisuutta lapsen päivähoitokasvatukseen liittyvissä päätöksissä. Kasvattajat ovat saattaneet rakentaa sellaiset yhteistyökäytännöt, että niissä ei ole sijaa vanhempien toimijuudelle. Toimintakäytännöt rakentuvat usein tietynlaisiksi, ilman että pohditaan käytäntöjen merkityksiä tarkemmin. Käytännöistä myös keskustellaan harvemmin kriittisesti ja avoimesti työyhteisön sisällä. (Karila 2006, 104.)

Opetushallitus on julkaissut luonnoksen uudesta Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet -oppaasta. Valmiin oppaan lopullinen sisältö päätetään lokakuun 2016 aikana. (Opetushallitus i.a.b.) Kasvatuskumppanuuskäsite tulee luonnoksen perusteella poistumaan uudesta oppaasta. Uudessa oppaassa puhutaan huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet luonnos 2016).

2.4 Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet

Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus sekä dialogisuus (Kaskela & Kekkonen 2006, 5). Kuuntelu ja toisen kuuleminen on tärkeää vuoropuhelussa. Kasvatuskumppanuus voi muodostua vain kuulemalla vanhempia. Kuuleminen on suhde toiseen ihmiseen ja kuulevassa suhteessa kuullaan toisen ihmisen ajatuksia, asiaa sekä puhetta. Kuuntelija eläytyy, keskittyy ja on läsnä tilanteessa, jolloin toinen voi tulkita sen aitona empatiisuutena, kiinnostuksena ja rehellisyytenä. Kuunteleminen vaatii turvallisen ja myönteisen ilmapiiriin, jolloin kuuntelija voi ottaa vastaan kaiken sen mitä toinen haluaa viestittää. Kuuntelemisessa voi joutua ottamaan riskejä, ja se vaatii

kaikenlaisten tunteiden, kuten suuttumuksen ja ahdistuksen sietämistä. Kuunteleminen on kasvatuskumppanuuden yksi keskeisimmistä periaatteista, koska kuulluksi tuleminen on eheyttävä kokemus. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32; Kanninen & Sigfrids 2012, 133–135.)

Kunnioituksella tarkoitetaan toisen ihmisen arvostamista ja hyväksymistä. Arvostavan asenteen voi havaita ajatuksina ja sen myötä tekoina. (Salminen & Tynnenen 2011, 37.) Ihminen huomaa, että häntä kunnioitetaan ja arvostetaan, jos häntä kohtaan ollaan myönteisiä ja avoimia. Avoimuus näkyy myös aitona kiinnostuksena lapsesta ja hänen kasvuympäristöstään. Kunnioittava suhde saattaa olla hankalaa luoda silloin, kun kohdataan erilaisuutta. Jos kasvattaja kohtaa perheen, jolla on erilaiset arvot kuin itsellä, saattaa olla hankalaa hyväksyä sellaisia toimintatapoja, jotka tuntuvat itsestä sopimattomalta. Kuuntelu auttaa hyväksymään, ymmärtämään ja kunnioittamaan muita ihmisiä. Kunnioituksen avulla todellisen vuorovaikutuksen muodostuminen helpottuu, jolloin myös asioiden rehellinen esiin tuominen on helpompaa. Kunnioittava suhde rakentuu myönteisyydestä ja myönteisyys on keino avoimelle ja rehelliselle puheelle. Vanhempien on kuultava, että lapsi saa näyttää itsestään monenlaisia puolia päiväkodissa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34–35; Kanninen & Sigfrids 2012, 135.)

Luottamus muodostuu kuulemisen ja kunnioituksen periaatteista. Luottamus rakentuu vähitellen jokapäiväisessä arjessa ja siihen vaaditaan keskinäisiä vuoropuheluja. Usein vanhempien luottamus kasvattajiin muotoutuu sen mukaan, millä tavoin kasvattajat tuovat esille tietämyksensä lapsesta. Vanhemmat luottavat siihen, että lapsi saa turvallisen ja luotettavan kasvatuksen, jos kasvattajan suhde lapseen on lämmin ja myönteinen. Luottamusta edesauttaa myös vanhempien mahdollisuus vaikuttaa lapseen hoitoon ja kasvatukseen sekä päivittäiset kohtaamiset ja vuoropuhelut kasvattajien kanssa, jolloin yhteinen ymmärrys lapsesta muodostuu. Luottamuksellisen ilmapiirin luominen on yksi keskeisimmistä kasvatuskumppanuuden tavoitteista. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36; Rautamies, Laakso & Poikonen 2011, 194.)

Dialogi voidaan määritellä taidoksi, jossa ajatellaan, puhutaan ja toimitaan yhdessä. Dialogiin liittyy voimakkaasti toisen ihmisen kuuleminen. Dialogi vaatii tasa-arvoista puhetta, jolloin keskustelijoiden mielipiteet ovat yhtä arvokkaita. Dialogissa saa olla eri mieltä asioista ja siihen kuuluu rehellisyys sekä suorapuheisuus, koska dialogiin liittyy kunnioituksen ja kuulemisen kokemus. Dialogisessa kasvatuskumppanuudessa tarkoituksena on rakentaa hyvä keskusteluympäristö vanhempien ja kasvattajien välille. Dialogi kasvattajan ja vanhemman välillä saa aikaan yhteisöllisyyden tunteen lapsen kasvatustilanteeseen liittyen. Päivähoito tarjoaa vanhemmille mahdollisuuden jakaa vanhemmuuteen liittyviä kokemuksia ja onnistuessaan se tuo toivoa ja helpotusta omaan vanhemmuuteen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38, 40; Salminen & Tynninen 2011, 38.)

3 ALLE KOLMEVUOTIAAN KEHITYKSEN TUKEMINEN

Lapsen persoonallisuuden perusrakenne muodostuu kolmen ensimmäisen vuoden aikana. Kolmen ensimmäisen vuoden jälkeen ei voida sanoa ihmisen olevan vielä valmis, mutta sinä aikana luodaan tukeva pohja myöhemmälle kehitykselle. Jos alkuvaiheen kehityksessä on vakavia puutteita, saattaa niistä joutua kärsimään vielä aikuisiässä. (Keltikangas-Järvinen 2012, 21.)

Pieni lapsi ei kehity tasaisesti vaan portaittain. Aina kun yksi kehitysvaihe on saavutettu, voi lapsi siirtyä seuraavalle tasolle. Jokaisella kehitysportaalla vietetty aika on yksilöllinen ja vie sen kehitystehtävän edellyttämän ajan. Kehitys etenee useilla eri alueilla samanaikaisesti, kuten kognitiivisella, havaintokyvyn, motorisella, kielellisellä ja sosiaalisella kehityksen alueella. Pienen lapsen kehitystahti on valtava eikä ihminen koe vastaavaa kehitystä enää koskaan elämänsä aikana. Kolmen ensimmäisen vuoden kehitys luo ihmiselle persoonallisuuden perusrakenteen, jonka päälle oppimista ja kehittymistä tapahtuu koko elämän ajan. Ensimmäisten vuosien aikana lapselle kehittyy tunne omasta minuudestaan, yksilöllisyydestään ja ainutkertaisuudestaan. Lapsi oppii ympäristöstään, miten aikuiset ja lapset kommunikoivat keskenään ja sen kuinka voi itse vaikuttaa omaan käyttökseen ja mielialoihinsa. Hän oppii myös vuorovaikuttamaan toisten kanssa. Tämän kaiken oppimisen ehtona on läheinen vuorovaikutus emotionaalisesti tärkeiden hoitajien kanssa. Pienen lapsen aivot ovat plastiset eli vasta muotoutumassa. Aivojen välittäjäainesysteemi vaikuttaa kaikkeen ihmisen toimintaan ja on hyvin joustava ja herkkä muutoksille. Ihmisen yksilölliset vuorovaikutuskokemukset vaikuttavat siihen, minkälaisiksi neuroniyhteydet muodostuvat ja mitkä toimintamallit jäävät pysyviksi. Varhaisilla hoivakokemuksilla on suuri merkitys siihen, kuinka ne ohjelmoivat aivot toimimaan ja kolme ensimmäistä ikävuotta on tutkimusten mukaan erityisen herkkää ja merkittävää aikaa. (Keltikangas-Järvinen 2012, 21–23; Mäntymaa & Puura 2011, 18–19.)

Alle kaksivuotias ei pysty opettelemaan tunteiden hallintaa vieraan ihmisen kanssa. Tähän lapsi tarvitsee ensisijaisen hoitajansa, joka on hoitanut lapsen tarpeet ja ristiriidat syntymästä lähtien. Varhainen ero äidistä ei ole ero vain lap-

selle, vaan heikentää myös äidin sitoutumista vanhemmuuteen. Pieni lapsi ei pysty hahmottamaan aikaa ja ikään kuin kadottaa kokonaan yhteyden vanhempaansa erossa olon aikana. Tämän vuoksi lapsi ei ole kypsä päivähoitoon kodin ulkopuolella. Jos lapsi on laitettava hoitoon, on lapselle tarjottava aikuinen, johon luoda korvaava pitkäaikainen kiintymyssuhde. Hoitajalla ei tule olla montaa lasta hoidettavana, jotta alle vuoden ikäinen ei joudu kilpailemaan huomiosta. (Keltikangas-Järvinen 2012, 46–47; Kalland 2011, 154.)

Pieni lapsi stressaantuu jäädessään yksin. Se on hänelle pelottava ja turvaton olotila, jolloin aivot viestittävät keholle, että nyt on oltava varuillaan. Aikuisella tämä tunne on väliaikaista mutta pienellä vauvalla turvattomuuden tunne aiheuttaa aivojen joustavuuden takia pysyviä muutoksia aivojen välittäjäaineiden toimintaan. Huonot hoivakokemukset saavat aivot olemaan jatkuvassa hälytysvalmiudessa, kun taas hyvät kokemukset rohkaisevat aivoja vastaanottamaan sosiaalista vuorovaikutusta. (Keltikangas-Järvinen 2012, 23.)

3.1 Kiintymyssuhdeteoria ja lapsen kehityksen tukeminen

John Bowlbyn luoman kiintymyssuhdeteorian mukaan lapsen ja vanhemman vastavuoroinen ja tiivis suhde muodostuu, kun lapsi ja vanhempi kiintyvät toisiinsa. Kiintymyksellä tarkoitetaan tunnesidettä, joka muotoutuu turvallisen tunteisen aikuisen ja lapsen välille. Teorian mukaan lapselle riittää yksi emotionaalisesti tärkeä kiintymyssuhde, joka takaa lapsen kehittymisen. Puhutaan pääasiallisesta kiintymyksen kohteesta, joka on yleensä äiti. Vanhemmalla voimakas tunneside sekä halu hoivata lasta liittyvät vahvasti vanhemman kiintymykseen. Lapsella puolestaan kiintymys liittyy ensin ravinnon saamiseen ja turvallisuuden tunteeseen, minkä jälkeen lapsi kiinnittyy vanhempaansa myös tunnetasolla. Tämä kuitenkin edellyttää sitä, että vuorovaikutus vanhemman kanssa vastaa lapsen tarpeisiin. Vauva jaksaa tutustua ympäristöönsä ja oppia uusia asioita, kun hänen perusturvallisuutensa on taattu. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2014, 35; Rusanen 2011, 27, 198, 317.)

Bowlbyn teorian mukaan lapsi voi muodostaa useampia kuin yhden kiintymyssuhteen. Toissijainen tai toissijaiset kiintymyssuhteet muodostuvat tavallisesti perheenjäsenistä ja sukulaisista. Kuitenkin ensisijaisen kiintymyksen kohteen avulla lapsi kykenee luottamaan myös kodin ulkopuolella oleviin ihmisiin, kuten päiväkodin henkilökuntaan. (Rusanen 2011, 30, 57, 198; Keltikangas-Järvinen 2012, 36–37.) Kiintymyssuhde on lapsen sosiaalisen kehityksen ja sosiaalisten taitojen perusta, mutta myös lapsen kognitiivisen kehityksen pohja ja vaikuttaa tällöin lapseen kokonaisvaltaisesti. Psykykkisesti tasapainoinen pieni lapsi on saanut kasvaa kiinteässä yhteydessä hänelle emotionaalisesti tärkeiden ihmisten kanssa. (Keltikangas-Järvinen 2012, 26, 28.)

Kiintymyssuhde on pitkään kestävä, emotionaalisesti merkityksellinen side tärkeään ihmiseen. Se poikkeaa muista emotionaalisesti tärkeistä sidoksista siinä, että siihen on sidottu lapsen minän kehittymisen lisäksi myös lapsen emotionaalisen, sosiaalisen ja jopa älyllisen kehityksen monet rakennusaineet. Kiintymyssuhde on aina valikoiva. Se kohdistuu aina tiettyyn valittuun ihmiseen tai ihmisiin. Kiintymyssuhteen kohde herättää lapsessa turvallisuuden tunnetta, jota muut ihmissuhteet eivät herätä. Kiintymyssuhteeseen liittyy aina läheisyyden kaipuu ja tarve ylläpitää jatkuvaa kontaktia kiintymyksen kohteeseen. (Keltikangas-Järvinen 2012, 29.)

Varhaislapsuudessa muovautuneet toistuvat sisäiset työskentelymallit säätelevät turvallisuuden tunnetta. Varhaisessa vaiheessa opitut mallit läheisyydestä, turvasta ja omasta arvosta vaikuttavat siihen, kuinka lapsi kehittyy ja toimii uusissa tilanteissa. Vanhemman tulee olla emotionaalisesti läsnä ja kannustaa lasta, jolloin pienen lapsen turvallisuuden tunne vahvistuu ja myös stressaavissa tilanteissa lapsi kykenee tutkimaan ympäristöään. (Nurmi ym. 2014, 35; Keltikangas-Järvinen 2012, 26.)

Perhe on tärkein sosiaalisten, emotionaalisten ja tiedollisten kokemusten välittäjä ja suodattaja lapselle. Perheitä on monenlaisia ja perheenjäsenten keskinäinen vuorovaikutus muovaa jokaista perheenjäsentä. Vanhemmuutta ohjaavat vanhempien omat kasvukokemukset ja tiedollinen ja emotionaalinen osaaminen kasvattajana sekä vanhempien keskinäisestä vuorovaikutuksesta saatu tuki.

Kasvatukseen vaikuttaa myös lapsen oma persoonallisuus sekä temperamentti. Vuorovaikutus, joka tukee lapsen kehitystä, edellyttää vanhempien odotusten sekä lapsen piirteiden yhdensuuntaisuutta. (Nurmi ym. 2014, 72.)

Lapsen kehitystä tukee aikuisen ja lapsen välinen vuorovaikutus silloin, kun aikuinen sovittaa omat vaatimuksensa lapsen kehitystason huomioiden. Vuorovaikutuksen lisäksi suotuisaa kehitystä edistävät ympäristön ja esineiden tutkiminen ja kasvuympäristön kokemukset, jolloin lapsi oppii jäsentämään maailmaa. Aikuinen voi motivoida lasta kokeilemaan uusia ja vaativampia asioita, kun havaitsee, että tämä hallitsee tehtävän edellyttämiä toimintoja. Näin toimiesseen aikuinen tukee lasta uusien tietojen ja taitojen omaksumisessa. (Nurmi ym. 2014, 72–73.)

Suojaavilla tekijöillä on myönteinen vaikutus lapsen kehitykseen. Aikuinen pysyy vaikuttamaan lapsen selviytymismahdollisuuksiin luomalla turvallisen kasvu-ympäristön. Esimerkiksi läheiset ihmissuhteet toimivat suojaavana tekijänä, kun turvallinen aikuinen voi auttaa lasta vaikeissa ja haastavissa tilanteissa. Lapsen perusluottamus muodostuu jo ensimmäisten vuosien aikana, ja esimerkiksi aikuisen ja lapsen väliset leikkihetket ovat tärkeitä lapsen kehityksen kannalta. Aikuisen myönteinen asenne ja aktiivinen osallistuminen leikkiin lisää lapsen motivaatiota leikkimiseen. Aikuisen palaute lapselle on tärkeää vuorovaikutustilanteissa, sekä tukee lasta, kun tämä käsittelee pettymyksen tunteita. Aikuisen avulla lapsi oppii käsittelemään tunteitaan oikein. (Nurmi ym. 2014, 74–75.)

3.2 Kiintymyssuhde ja päivähoito

Lapsen eri kiintymyskohteet ovat lapsen mielessä hierarkisessa järjestyksessä. Lapselle on tyypillistä myös päivähoidossa valita yksi tietty hoitaja, johon hän kiintyy muita voimakkaammin. Ensisijaiselle kiintymyksen kohteelle lapsi näyttää todelliset tunteensa voimakkaimmin, koska tämä on lapselle tärkein ja luotettavin henkilö. Lapsi saattaa olla vaativa ja kiukutella ja tämä tulisi nähdä luottamuksen osoituksena tätä vanhempaa kohtaan. Päivähoidossa tuonti- ja haku-tilanteissa lapsi saattaa käyttäytyä eri tavoin vanhempiaan kohtaan, koska kiin-

tymyssuhde on muodostunut erilaiseksi, ja lapsi saattaa vaatia enemmän huomiota toiselta vanhemmista. (Rusanen 2011, 200–201.)

Kiintymyssuhdeteoriassa keskeistä on jaottelemisen turvalliseen sekä turvattomaan kiintymyssuhteeseen. Lisäksi turvaton kiintymyssuhde erotellaan vielä vältteleväksi ja torjuvaksi. Kiintymyssuhde näyttäytyy etenkin erotilanteissa. Kun lapsi on kiintynyt turvallisesti vanhempaansa, hän on huolestunut vanhemman lähtiessä pois näköpiiristä ja vanhemman palatessa takaisin lapsi reagoi häneen iloisesti. (Keltikangas-Järvinen 2010, 153–154; Rusanen 2011, 57.)

Turvallisesti kiintyneen lapsen on helpompi aloittaa päivähoidossa kuin turvattomasti kiintyneen lapsen. Turvallisesti kiintynyt lapsi olettaa ja luottaa siihen, että kodin ulkopuolella olevat henkilöt suhtautuvat häneen samalla tavoin, kuin hänen tutuissa ihmissuhteissakin suhtaudutaan. Turvallisten sisäisten mallien avulla lapsi haluaa olla kontaktissa uusien ihmisten kanssa. Lapsi voi muodostaa myös uusia kiintymyksen kohteita päiväkodin hoitajista, mikäli hän saa riittävän hyvää hoitoa. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että hoito on samankaltaista kuin kotona ja lapsen odotuksiin vastataan antamalla hänelle lohdutusta ja suojaa tarvittaessa. (Rusanen 2011, 202–203.)

Turvattomasti kiintynyt lapsi ei kykene muodostamaan muitakaan kiintymyssuhteita. Lapsen käytös voi ulkopuolisen silmin vaikuttaa tarkertavalta tai liiallisen omistushaluiselta. (Rusanen 2011, 203.)

Rusasen (2011, 205) mukaan päivähoidon pedagogiikassa saatetaan liiaksikin ohittaa kiintymyssuhteiden rakentaminen. Tällöin turvallisesti kiintyneet lapset kärsivät enemmän hoidon aloituksesta kuin turvattomasti kiintyneet. Turvallisesti kiintyneet lapset pystyvät solmimaan uusia kiintymyssuhteita helpommin kuin turvattomasti kiintyneet. Turvattomasti kiintyneet lapset ovat tottuneet siihen, että heillä ei ole vain yhtä aikuista johon luottaa ja ovat oppineet tulemaan toimeen turvattomuuden kanssa. Turvallisesti kiintynyt lapsi sen sijaan saattaa valikoida yhden tietyn aikuisen, johon kiintyy voimakkaammin.

Lapsen saavuttaessa kaksi vuotta on tilanne muuttunut jo täysin. Jos toinen vanhempi on ollut koko ajan lapsen elämässä läsnä, voidaan lapsen hoitajaa vaihtaa ilman, että kiintymyssuhde ensisijaiseen kohteeseen mitenkään muuttuu. Tässä iässä lapsi kykenee muodostamaan täysin uuden ja turvallisen suhteen täysin tuntemattomaan ihmiseen. Lapsen kiukku ilmenee eri tavalla vanhemmalle verrattuna hoitajaan. Lapsi usein kiukuttelee ihmiselle, jonka kokee turvallisimmaksi. Epävarmuus uudessa tilanteessa uusien ihmisten kanssa saa lapsen käyttäytymään kiltisti ja lähes huomaamattomasti. Jäädessään yksin tuntemattoman vieraan seuran saattaa lapsi jähmettyä ja olla melkein kuin näkymätön miellyttääkseen pelottavaa vierasta. Tämä välillä hämmentää vanhemmat ja saa heidät uskomaan, että lapsen olisi parempi olla jonkun muun hoidossa ja että koulutettu hoitaja on parempi lapselle kuin oma vanhempi. (Keltikangas-Järvinen 2012, 46–47.)

3.3 Omahoitajuus päivähoidossa

Omahoitajuudella päivähoidossa tarkoitetaan työmenetelmää, jossa lapsella on nimetty omahoitaja, joka vastaa lapsen hoitopäivästä oman työvuoronsa mukaisesti. Omahoitajuus menetelmänä on suunniteltu alle kolmevuotiaan lapsen päivähoidon aloitukseen. Menetelmä tukee pienen lapsen sosiaalisia vuorovaikutustaitoja sekä auttaa sopeutumisessa uuteen ympäristöön. Menetelmän teoreettisena lähtökohtana toimii kehityspsykologi John Bowlbyn luoma kiintymyssuhdeteoria. (Salminen & Tynnenen 2011, 12.) Omahoitajamallin ydinajatuksena on, että lapsen kehityksen suojana toimii lapsen ja omahoitajan välinen kiintymys. Omahoitajalta saadut säätelevät ja pehmentävät kokemukset auttavat lasta stressaavissa tilanteissa. (Kalland 2011, 160.)

Omahoitajuuden perustana toimii kiintymyssuhdeteorian lisäksi kontekstuaalinen kasvun malli, joka perustuu yhdysvaltalaisen psykologi Urie Bronfenbrennerin kehittämään ekologiseen teoriaan. Ekologisen teorian mukaan lapsen kasvuympäristö vaikuttaa lapsen kehitykseen. Teorian perusteella lapsen ympäristö, jota kutsutaan kontekstiksi, laajenee asteittain. Perheen lisäksi kasvuympäristöön kuuluvat sukulaiset, ystävät, päivähoito, koulu ja myös yhteiskunta ja

muut sosiaaliset tapahtumat kuuluvat osana lapsen kasvuun. Näin ollen lapsen yksilöllinen kehittyminen tapahtuu yhteisprosessina yhdessä ympäristön kanssa. Kontekstuaalisen mallin mukaan lapsi ja kasvuympäristö ovat erottamattomat, jolloin kasvu ja kehitys on lapsen ja aikuisten välisen yhteistoiminnan tulos. Merkityksellistä on, että vuorovaikutussuhteet rakentuvat erilaisten kasvuympäristötekijöiden ympärille. (Salminen & Tynnen 2011, 13, 17–20.)

Omahoitaja ei voi aina olla läsnä päivän kaikissa tilanteissa, koska työvuorot säätelevät päivän toimintaa. Silloin kun lapsi aloittaa päivähoiton olisi lapsen kannalta hyvä, jos omahoitaja olisi paikalla heti aamulla ja myös iltapäivällä kun lapsi lähtee kotiin. Tällainen käytäntö vaatii työnantajalta joustamista ja työntekijältä tahtoa olla pidempään töissä lapsen etua ajatellen. Usein kuitenkin vanhemmat joustavat työajoissaan päiväkodin aloituksen aikoihin, jotta hoitopäivistä ei heti ensimmäisellä viikolla tule kovin pitkiä. Toimintakauden alkaessa on suotavaa, että aloituksia porrastetaan niin, että omahoitaja ehtii tutustua jokaiseen perheeseen yksi kerrallaan. (Salminen & Tynnen 2011, 43.)

Omahoitajuuteen liittyy haasteena työntekijän poissaolo. Työntekijä saattaa sairastua tai olla lomalla, jolloin sijaisen pitäisi saada perehdytys omahoitajuudesta. Tämä on käytännössä usein mahdotonta toteuttaa, koska sijaisuus voi tulla yllättäen. Omahoitajuuden tavoitteena on muodostaa toissijainen kiintymyssuhde lapseen, jolloin kasvattajalla on myös velvollisuuksia lasta ja hänen perhettään kohtaan. Työntekijän on kerrottava perheelle, jos on jäämässä vapaalle tai lähtemässä pois koko ryhmästä. Kertomatta jättäminen aiheuttaa hylkäämisen kokemuksen ja luottamuspuolan. (Salminen & Tynnen 2011, 58.)

3.4 Omahoitajan merkitys lapselle päivähoitossa

Lapselle kasvun kannalta on tärkeää turvallisuus ja huolenpito. Lapsen on saatava tuntee olonsa turvalliseksi ja lapsen on voitava luottaa, että hänen fyysiset ja psyykkiset tarpeensa tyydytetään ennustettavasti. Parhaassa tapauksessa päivähoitossa tällaisen tunteen lapselle luo omahoitaja. Toinen perustarve on huolenpito. Lapsen on saatava tuntee rakkautta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Lapsen sosiaaliset taidot kehittyvät, tunnepääoma kasvaa ja itsetunto vahvistuu, jos hän saa kokea, että hänestä välitetään. Aluksi omahoitajan rooli korostuu lapsen totutella uuteen ympäristöön. On tärkeää tukea lasta omatoimisuuteen ja vuorovaikuttamaan muiden kanssa. Päiväkodin arjessa on otettava huomioon lapsen vahvuudet. Kasvattajan on tarjottava oppimismahdollisuuksia lapsen iän tuomien valmiuksien mukaan. (Kanninen & Sigfrids 2012, 21.)

Pieni lapsi tarvitsee luotettavan aikuisen rinnalleen selvitäkseen päivän tuomista haasteista ilman vanhempiaan. Lapsella tulee olla sellainen tunne, että häntä varten on olemassa joku erityinen aikuinen, joka on yhteydessä häneen vaikka hän ei olisi koko ajan läsnä. (Kanninen & Sigfrids 2012, 115 & Kalland 2011, 158.) Hoitajan tulee ymmärtää lapsen kehityskohdat ja auttaa lasta eteenpäin. Lapsen turvaa lisää hoitajan kyky auttaa lasta säätämään tunteitaan eroahdistuksen kanssa sekä haasteissa, mitä päivän mittaan tulee. Hoitajan tehtävänä on myös viestiä päivän kuulumiset kotiin, jotta yhteistyö ja kasvatuskumppanuus toteutuu. (Kanninen & Sigfrids 2012, 115.)

Lapsen ja vanhemman välisen kiintymyssuhteen ylläpitäminen on yksi tärkeimmistä päivähoiton tehtävistä kun pieni lapsi aloittaa hoidossa. Päiväkotiin sopeutuminen saattaa viedä aikaa, mutta tutustuminen helpottuu jos lapsi saa rauhassa tutustua omahoitajaansa. Kasvattajan tulee muodostaa kuuleva ja sensitiivinen suhde sekä vanhempiin että lapseen jo ensimmäisten viikkojen aikana, jolloin muodostuu jatkumo tulevalle päiväkotiajalle. (Salminen & Tynni-
nen 2011, 42.)

Omahoitajamallissa keskeistä on, että vanhempiin on luotu hyvä yhteys jo ennen päivähoiton aloitusta. Päivähoiton harjoitteluun tulee kiinnittää huomiota, jotta lapsi saa rauhassa tutustua päiväkodin arkeen. Harjoitteluvaiheessa lapsi tutustuu päiväkotiin yhdessä vanhemman ja omahoitajan kanssa ja vasta sitten kun ympäristö on lapsen näkökulmasta turvallisen tuntuinen ja suhde omahoitajaan on muodostunut, lapsi voi jäädä päivähoitoon ilman vanhempia. (Kalland 2011, 160.)

Vanhemman ja lapsen välistä erotilannetta on mahdollista helpottaa erilaisin keinoin. Yksi tuttu hoitaja helpottaa lapsen oloa ja eroamista vanhemmistaan. Myös omat tärkeät tavarat tai esineet saattavat helpottaa tilannetta. Lisäksi puhumaan oppinut lapsi osaa ilmaista tunteitaan, jolloin hänen kanssaan voi keskustella ajatuksista, joita lapselle on herännyt sekä siitä, missä vanhemmat ovat päivän aikana. (Broberg, Almqvist & Tjus 2005, 125.) Erotilanteessa sekä vanhempi että lapsi saattavat tarvita apua jäähvyäisille. Lapselle turvallisen hoitajan syli auttaa kestäämään erossa herääviä tunteita ja tämän vuoksi olisi hyvä, että omahoitaja tai tälle nimetty sijainen olisi paikalla kun lapsi tuodaan aamulla päiväkotiin. Erotilanteessa lapsi voi reagoida itkemällä tai takertumalla, mikä on aivan luonnollista. Tällöin omahoitajan tehtävänä on selittää lapselle tilanne auki ja tukea lasta näiden tunteiden ylipääsemiseksi. (Kalland 2011, 162–163.)

3.5 Omahoitajan rooli ryhmätilanteissa

Omahoitajan rooli on keskeinen tilanteissa, joissa aikuinen ei ymmärrä, mitä lapsi haluaa tai tarvitsee. Omahoitajan tulee lukea lapsen kehonkieltä ja käyttäytymistä, sekä sanoittaa lapsen tunnetilaa ja toivomusta. Hoitajan tulee myös auttaa lasta löytämään uusia tapoja toimia tällaisissa tilanteissa. Aikuisen on tärkeää sanoittaa lapsen tekemistä ja kysellä kuulumisia. Omahoitaja huomioi jokaisen lapsen erityisellä tavalla ja huolehtii siitä, että lasta arvostetaan ryhmän jäsenenä. Hyvän päivähoidon yksi tunnusmerkki on se, että vuorovaikutus omahoitajan ja lapsen välille muodostuu sensitiiviseksi ja ennakoitavaksi. Omahoitaja valmistelee lapsen päivän seuraavaan tekemiseen ja huolehtii oman ryhmänsä vessakäynneistä ja pukemisesta ennen ulkoilua. Arkiset tilanteet tarjoavat hyviä hetkiä vastavuoroiseen kanssakäymiseen. Omahoitaja tuntee ryhmänsä lapset parhaiten ja näin osaa vaatia kultakin lapselta ikätasoista oma-toimisuutta. Siirtymätilanteisiin on hyvä varata aikaa opetella ja antaa lasten tehdä itse. Omahoitaja tietää parhaiten lapsen kehityksen kulun ja keskustelee siitä sekä arjen tapahtumista vanhemmille. (Kanninen & Sigfrids 2012, 118–121; Kalland 2011, 170.)

Mitä pienempi lapsi on, sitä tärkeämpää on toimia pienissä ryhmissä. Luontevin-
ta on jakaa lapset omahoitajien mukaan. Omahoitajan tulee toimia pienryhmän-
sä kanssa mahdollisimman paljon työajan puitteissa. Omahoitaja pyrkii olemaan
läsnä, kun lapsi syö, käy vessassa, menee nukkumaan ja ulkoilee. Nämä tilan-
teet ovat intiimitoimintoja ja siirtymätilanteita, jotka herättävät lapsessa turvan
kaipuun. Lapsi hakee turvaa varmistamalla omahoitajan läsnäolon hakeutumal-
la tämän lähelle kesken leikin tai säännöllisesti vilkuillen että omahoitaja on nä-
köpiirissä. (Kanninen & Sigfrids 2012, 115–118.)

Pienryhmätoiminnan idea on se, että pieni lapsi ei vielä pysty toimimaan suu-
ressa ryhmässä. Pieni lapsi ei osaa vastaanottaa ohjeita ryhmätasolla suuressa
joukossa. Omahoitajan läsnäolo korostuu erityisesti suurissa päiväkodeissa,
missä vaihtelevat olosuhteet luovat turvattomuuden tunnetta. On yksilöllistä,
että kuinka paljon ja miten lapsi hakeutuu omahoitajan seuraan, mutta turvalli-
sesti kiinnittynyt lapsi tekee niin. Perustana omahoitajuudelle on myönteinen
vuorovaikutus, jonka jälkeen lapsi voi alkaa tutustua ryhmän muihin lapsiin ja
aikuisiin. Jos ryhmä on tarpeeksi pieni, on mahdollista, että kaikkien lasten välil-
lä vallitsee turvallinen vuorovaikutus. Riittävän pienessä ja vakiintuneessa ryh-
mässä jäsenet eivät vaihdu ja ryhmän jäsenet tutustuvat kunnolla toisiinsa. Las-
ten kesken tapahtuva vapaa leikki ja aikuisjohtoiset toiminnalliset ryhmät mah-
dollistavat uusien vuorovaikutussuhteiden syntymisen. Lapselle on turvallisinta
opetella uusia taitoja pienissä ryhmissä. Päivähoidossa pienen lapsen arki on
niin täynnä uutta opittavaa, että se saattaa aiheuttaa turvattomuuden tunnetta.
(Kanninen & Sigfrids 2012, 124; Rusanen 2011, 233.)

Pienryhmätoiminnalla pyritään laskemaan lapsen stressitasoa päivän aikana.
Jos kaikki lapset leikkivät samassa tilassa isona ryhmänä, aiheuttaa se turhaa
melua, juoksentelua, kiusaamista ja osalla vetäytymistä. Suuri ryhmä hankaloit-
taa myös hoitajien mahdollisuuksia havainnoida ja ohjata lapsien keskinäisiä
vuorovaikutussuhteita. Ryhmän jakaminen toiminnallisiin osiin ja aikuisten mää-
rän sallimiin ryhmiin rauhoittaa. Monissa 20 lapsen ryhmissä lapset on jaettu
kahteen eri ryhmään, jolloin ryhmät toimivat eri tiloissa. Suuressa ryhmässä
olemista on silti hyvä harjoitella esimerkiksi musiikki-, liikunta-, tai aamupiireis-
sä. (Kanninen & Sigfrids 2012, 124.)

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyömme produktina kehitimme oppaan päiväkodissa aloittavien lasten vanhemmille. Opas tehtiin yhteistyössä Saunalahden päiväkodin henkilökunnan kanssa. Opas on tarkoitettu jaettavaksi lasten vanhemmille ja se sisältää päiväkodin aloitukseen ja toimintakäytäntöihin liittyviä asioita, joista päiväkotitoiminta haluaa erityisesti viestiä perheille kirjallisessa muodossa. Oppaaseen kerättiin tietoa Saunalahden päiväkodin toiminnasta. Oppaan tarkoituksena oli myös yhtenäistää päiväkotitoimintaa Saunalahden kasvattajien toimintatapoja. Jokainen työntekijä sitoutuu käyttämään opasta, kun uusi lapsi aloittaa päivähoidon. Yhtenäiset käytännöt helpottavat arjen toimintaa. Opasta varten perehdyimme tutkittuun tietoon valitsemistamme teemoista syventääksemme omaa tietämystämme oppaaseen tulevista aiheista.

Päivi Haverinen (2015) on tehnyt opinnäytetyön yhteistyössä Lehtikasken päiväkodin kanssa. Haverisen opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda Lehtikasken päiväkodin henkilökunnalle opas alle kolmevuotiaiden lasten päivähoidon aloittamisesta. Oppaan avulla oli tarkoitus yhtenäistää Lehtikasken päiväkodin toimintamalleja uuden lapsen aloittaessa päiväkodissa. Haverisen opinnäytetyön lähtökohtana oli luoda opas nimenomaan päiväkodin käyttöön. Opas sisältää tiedon siitä, kuinka lapsen omahoitajan tulee toimia ottaessaan yhteyttä uuteen perheeseen. Lisäksi oppaassa oli kerrottu aloituskeskustelun sisällöstä, tutustumisjaksosta, hoidon aloituksesta sekä sopeutumisprosessin seurannasta.

Opinnäytetyömme näkökulma oli hieman erilainen, sillä halusimme oppaan tulevan käyttöön erityisesti perheille. Lisäksi oppaan on tarkoitus yhtenäistää Saunalahden päiväkodin viiden ryhmän toimintakulttuuria. Opas on apuväline työntekijöille, sillä se sisältää tietoa, jota käydään läpi jokaisen perheen kanssa aloituskeskustelussa. Opas jää kuitenkin vanhempien käyttöön säilytettäväksi. Päivähoidon aloitukseen liittyy paljon uusia asioita, jotka on hyvä saada myös kirjalliseen muotoon, jotta vanhempien on helppo palata mieleen askarruttaviin kysymyksiin. Opas on konkreettinen apuväline, johon on kirjattu ylös esimerkiksi päivähoidon aloituskäytännöt ja käytännön ohjeita vaatehuoltoon. Näiden lisäksi

kerrotaan mitä omahoitajuus ja kasvatuskumppanuus tarkoittavat Saunalahden päiväkodin näkökulmasta.

4.1 Saunalahden päiväkot

Espoon kaupunki tuottaa päivähoitopalveluja sekä kunnallisena että yksityisenä palveluna. Espoon kaupunki tarjoaa päivähoidon lisäksi avoimia päiväkoteja, kerhoja ja asukaspuistoja perheille, jotka eivät tarvitse päivähoitoa. Saunalahden lastentalo on Espoon kaupungin kunnallinen päiväkot. (Espoon kaupunki i.a.a.)

Espoon varhaiskasvatussuunnitelman tärkein tavoite on lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Varhaiskasvatuksessa painottuu laaja-alainen osaaminen ja sen avulla edistetään lasten kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä lasten vanhempien kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelmassa painottuu kestävä kehitys ja sen edellyttämät valmiudet. Varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaavat Espoon kaupunginvaltuuston päättämät arvot, joita ovat asukas- ja asiakaslähtöisyys, edelläkävijyys sekä oikeudenmukaisuus. Asiakaslähtöisyys näkyy asukkaiden osallistumisena palvelujen kehittämiseen yhteistyössä palveluntarjoajien kanssa. Edelläkävijyys tarkoittaa sitä, että toimitaan ennakkoluulottomasti, luovasti ja avoimesti sekä kyseenalaistetaan nykyiset toimintamallit ja kokeillaan rohkeasti uusia toimintatapoja. Kehittäminen on sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävä. Oikeudenmukaisuus merkitsee sitä, että toiminta on avointa, oikeudenmukaista, tasa-arvoista, yhdenvertaista, inhimillistä sekä suvaitsevaista. (Espoon varhaiskasvatussuunnitelma 2013, 11.)

Espoon päiväkodeissa käytetään yhteistä aloituskäytäntömallia, kun uusi lapsi aloittaa päivähoidon. Aloituskäytäntöjen avulla lapsen hoidon aloitus sujuu mutkattomasti. Toimivien käytäntöjen avulla muodostuu hyvä pohja vanhempien ja kasvattajien väliselle kasvatuskumppanuudelle. Espoossa aloituskäytännöt on kehitetty alle kolmevuotiaiden lasten hoidon aloitukseen. Päivähoito alkaa aloituskeskustelulla, jonne kutsutaan heti, kun vanhempi on vastaanottanut hoitopaikan. Keskustelun aikana laaditaan palvelusopimus, sovitaan vapaaehtois-

ta käynnistä perheen kotiin sekä keskustellaan tutustumisjakson toteuttamisesta päivähoitoyksikössä. Espoossa toimii omahoitajakäytäntö ja omahoitaja on tärkeässä asemassa, kun perhe tutustuu uuteen päiväkotiin. Yhdessä omahoitajan ja perheen kanssa lapsi pääsee tutustumaan toimintaympäristöön ja arjen toimintoihin. Henkilökunnalle on laadittu prosessikuvaukset hoidon aloittamisesta ja tutustumiskäynneistä, kun alle kolmevuotias lapsi aloittaa päivähoiton. (Espoon varhaiskasvatussuunnitelma 2013, 16.)

Saunalahden päiväkoti on rakennettu Espoon Saunalahteen viisi vuotta sitten kasvavan tarpeen vuoksi. Päiväkodissa on 80 hoitopaikkaa ja 15 kasvatustuollista työntekijää. Päiväkodissa on monipuoliset tilat ja se mahdollistaa luovan oppimisympäristön ja hyvät puitteet leikille sekä mielikuvituksen kehittymiselle. Saunalahden päiväkodin yhteiset lauluhetket ja juhlat suunnitellaan yhdessä kunkin työntekijän vahvuuksia hyödyntäen. Henkilökunnalla on lisäksi mahdollisuus osallistua Espoon kaupungin järjestämiin koulutuksiin. Näihin koulutuksiin saa osallistua oman mielenkiinnon mukaan, jonka jälkeen tieto jaetaan kollegoille viikkopalavereissa. (Kyrönen 2016.)

Saunalahden päiväkodissa tarjotaan aikaa ja välineitä lasten leikille ja luovuudelle. Vapaa leikkiminen mahdollistaa lasten osallisuuden ja se on lapsen luontainen keino oppia ja ilmaista itseään. Päiväkodin työntekijät ovat aidosti läsnä ja rakentavat arkea yhdessä lasten kanssa. Ekologisesti kestävä kehitys näkyy päiväkodissa aikuisen esimerkkiä noudattaen kierrättämisenä ja esimerkiksi keksimällä tavaroille uusia käyttötarkoituksia. Taloudellisesti kestävä kehitys näkyy siinä, että tavaroita tärkeämpää ovat leikkikaverit sekä läsnä olevat aikuiset. (Kyrönen 2016.)

Saunalahden päiväkodin arkea ja toimintaa ohjaa ajatus laadukkaasta päivähoitosta, joka samalla ohjaa lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista yhdessä lapsen perheen kanssa. Päävastuu kasvatuksesta sekä paras tieto lapsesta on vanhemmilla, mutta kasvatuskumppanuuden kautta vanhempia tuetaan tässä kasvatustehtävässä. Saunalahdessa tiivis yhteistyö perheiden kanssa on ensisijaista ja vanhempien ääntä kuullaan ja se otetaan huomioon toiminnassa. Päi-

väkodin tärkeimpiä arvoja ovat tasa-arvo ja erilaisuuden arvostaminen. (Espoon kaupunki i.a.b.)

4.2 Oppaan suunnittelu

Opasta suunnittelimme vähitellen koko opinnäytetyöprosessin ajan. Aloitimme listaamalla ylös asioita, jotka ovat mielestämme oleellisia, kun pieni lapsi aloittaa päivähoidon. Rentolan (2006, 92) mukaan hyvä opas on sellainen, jonka avulla lukija oppii tietämään ja tekemään jotain uutta. Suunnitteluvaiheessa mielikuvat tulisi olla lukijassa ja siinä, minkälaista tietoa ja ohjeita lukija tarvitsee. Meillä oli alusta lähtien oma näkemysemme siitä, että oppaan tulisi olla selkeä ja helppolukuinen, tiivis tietopaketti päivähoidon aloituskäytännöistä. Oman työkokemuksen kautta pohdimme, minkälaisia teemoja olisi tärkeää käsitellä myös perheiden kanssa, kun lapsi aloittaa päivähoidossa. Tutkimme kirjallisuutta ja tulimme siihen tulokseen, että kasvatuskumppanuus ja omahoitajuus voivat olla vieraita käsitteitä monelle vanhemmalle ja ne voi olla vaikeaa ymmärtää. Omahoitajakäytäntö on käytössä Espoon kaupungin päiväkodeissa, joten meitä kiinnosti, kuinka omahoitajuus toteutetaan Saunalahden päiväkodissa. Monelle perheelle myös käytännön asiat voivat vielä olla vieraita ja uuden päiväkodin tavat on hyvä tehdä tutuiksi heti alusta alkaen. Oppaan on tarkoitus palvella päiväkodin henkilökuntaa yhtenäistämällä päiväkodin käytäntöjä ja tämän lisäksi perheet saavat tiedon siitä, kuinka arki Saunalahden päiväkodissa toimii.

Pohdimme keinoja, joilla saisimme mahdollisimman paljon tietoa päiväkodin henkilökunnalta oppaan rakentumista varten. Vilkan (2015, 124) mukaan teemahaastattelu on yleisin tapa tehdä tutkimushaastattelua. Päädyimme teemahaastattelun tekemiseen siitä syystä, että meillä oli jo oma käsityksemme siitä, minkälaisia asioita opas pitäisi sisällään. Teemahaastattelun avulla halusimme saada tarkennuksia ja monipuolisesti tietoa siitä, mitkä asiat päiväkotia Saunalahden näkökulmasta olisi tärkeitä tuoda esille.

4.3 Aineiston keruu

Toteutimme teemahaastattelun ryhmähaastatteluna. Hirsjärvi ja Hurme (2004, 61) kirjoittavat, että ryhmähaastattelu voi olla kuin keskustelu, jolloin se on vapaamuotoisempi haastattelumuoto. Halusimme saada henkilökunnan jäsenet keskustelemaan yhdessä päiväkodin aloituskäytännöistä. Päiväkodissa on viisi ryhmää ja jokaisella tiimillä on omat tapansa toimia uuden perheen aloittaessa päivähoidon. Tulimme siihen tulokseen, että meidän pitäisi saada henkilökunta kommunikoidaan keskenään, jotta saisimme yhtenäistettyä Saunalahden päiväkodin aloituskäytäntöjä.

Haastattelun rungosta teimme selkeän (Liite 1). Kasvatuskumppanuuden ja omahoitajuuden lisäksi halusimme tietää henkilökunnan kokemuksia alle kolmevuotiaan lapsen päiväkodin aloittamisesta. Esimerkiksi omahoitajamalli on kehitetty erityisesti alle kolmevuotiaana päivähoidossa aloittavia lapsia varten ja meitä kiinnosti, miten päivähoidon aloitus näkyy lapsen käytöksessä ja onko omahoitajuudesta jotain hyötyä tästä näkökulmasta.

Haastattelua edeltävällä viikolla lähetimme sähköpostia (Liite 2) päiväkodin johtajalle, jossa kerroimme, että olemme tulossa haastattelemaan henkilökuntaa. Viestissä esittelimme itsemme ja kerroimme etukäteen haastattelun teemat. Halusimme, että henkilökunnan jäsenet olisivat hieman varautuneet tuloomme, jolloin saisimme mahdollisimman paljon konkreettisia esimerkkejä opasta varten.

Emme tehneet koehaastattelua, mutta näytimme teemakysymykset ennen haastattelua yhdelle lastentarhanopettajalle. Halusimme näkökulmaa siihen, olivatko teemat hänen mielestään oleellisia päivähoidon aloituksen kannalta. Hänen mielestään kysymykset olivat selkeitä, joten emme enää muokanneet teemoja.

Toteutimme ryhmähaastattelun 23. toukokuuta 2016. Haastattelimme Saunalahden päiväkodissa ja tilana toimi neuvotteluhuone, jossa istuimme kaikki yhden ison pöydän ympärillä. Päiväkodissa on yhteensä 15 kasvattajaa, joista

seitsemän on lastentarhanopettajia ja kahdeksan on lastenhoitajia. Haastatteluihin pääsi osallistumaan heistä kahdeksan – yksi lastentarhanopettaja sekä seitsemän lastenhoitajaa. Haastattelutilanne nauhoitettiin ja ennen haastattelun alkamista tarkistimme, että nauhoitus toimii. Haastattelun alkuun esittelimme itsemme ja kerroimme, mistä aiheista olisi tarkoitus keskustella. Toivoimme, että haastattelutilanne olisi tunnelmaltaan mahdollisimman rento, jotta jokaisen kasvattajan olisi helppoa tuoda omat näkemyksensä esille. Haastattelu toteutui päiväkodin talon palaverin yhteydessä, ja kokonaisuudessaan palaveriin oli varattu kaksi tuntia aikaa. Haastatteluun meni yksi tunti. Aika oli riittävä, ja ehdimme käsitellä kaikki teemat, joita olimme etukäteen suunnitelleet. Jokainen haastateltava sai puheenvuoron. Haastattelun jälkeen annoimme yhteystietomme henkilökunnalle, jotta he voisivat laittaa viestiä, jos heillä herää vielä toiveita oppaan sisällön suhteen. Emme kuitenkaan saaneet yhtään viestiä haastattelun jälkeen.

4.4 Aineiston käsittely

Haastattelun jälkeen litteroimme nauhoitetun aineiston. Teimme litteroinnin, koska halusimme kirjata ylös kaikki kommentit, jotka saimme haastattelussa. Litterointiin kului aikaa seitsemän tuntia. Teimme osittaisen litteroinnin eli poimimme haastattelusta ne kohdat, jotka olivat olennaisia oppaan suunnittelun kannalta. Puhtaaksi kirjoitettua materiaalia tuli yhteensä 14 liuskaa.

Litteroinnin jälkeen otimme selvää siitä, kuinka kerättyä aineistoa kannattaisi käsitellä. Eskolan (2010, 189–190) mukaan teemahaastattelussa kerätty aineisto voi olla epäloogisessa järjestyksessä, jolloin se kannattaa järjestää uudelleen. Kävimme huolellisesti läpi koko aineiston ja merkitsimme värikoodeilla neljään eri teemaan liittyvät asiat. Koodauksen avulla saadaan haastattelun sisältö selkeämpään järjestykseen, jolloin on helpompi jatkaa analyysin tekemistä eteenpäin (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Väreillä koodauksen jälkeen meidän oli helppoa poimia aineistosta jokaiseen neljään eri teemaan liittyvät asiat ja päättää ydinasiat, jotka oppaan tulisi sisäl-

tää. Eskola (2010, 193–194) kertoo, että teemoittelun jälkeen aineistosta valikoidaan tärkeimmät ja mielenkiintoisimmat kohdat. Tutkimuksen tekijä voi valita, nostetaanko aineistosta esille vain mielenkiintoiset kohdat vai kuvataanko aineistoa tasapuolisesti. Aineistosta kirjoitetaan omin sanoin tulkinnat siitä, mitä haastatteluaineisto on pitänyt sisällään. Halusimme käydä haastattelun läpi perusteellisesti, koska näin toimimalla saimme käsityksen siitä, minkälaisia asioita Saunalahdessa pidetään tärkeänä.

5 HAASTATTELUN TULOKSET

Haastattelun teemat olivat kasvatuskumppanuus, omahoitajuus, alle kolmevuotiaan päivähoiton aloitus sekä toiveet oppaan suhteen. Haastattelussa nousi esille erityisesti kasvatuskumppanuuden arvostaminen Saunalahden päiväkodissa sekä haasteet kun pieni lapsi aloittaa päivähoitossa.

Seuraavissa neljässä alaluvussa esittelemme tarkemmin haastattelussa esiin tulleita asioita. Jokaisesta teemasta olemme poimineet ydinasiat oppaaseen. Oppaan rakentumisesta kerromme tarkemmin luvussa 6.

5.1 Vanhempien ja päiväkodin välinen yhteistyö

Haastattelun perusteella kasvatuskumppanuudesta nousi selkeimmin esille toive avoimesta vuorovaikutuksesta ja hyvästä yhteistyöstä päiväkodin ja perheen välille. Saunalahden päiväkodissa otetaan kasvatuskumppanuus puheeksi heti ensimmäisellä tapaamisella uuden perheen kanssa. Keskustelussa tuodaan esille, että päiväkotitoivo avointa vuorovaikutusta kodin ja päiväkodin välille. Päiväkodista kerrotaan päivittäin lapsen kuulumiset ja toisaalta toivotaan, että myös lapseen vaikuttavat asiat tuodaan esille päiväkodissa.

Haastattelusta kävi ilmi, että haasteena saattaa toisinaan olla se, että vanhemmat eivät ymmärrä, minkälainen ympäristö päiväkotitoivo on ja kuinka lapsi käyttäytyy siellä. Lapsen käytös saattaa olla aivan erilaista päiväkodissa kuin kotona. Kasvattajalle tilanne voi olla haastava, kun lapsen epäasiallinen käytös pitää ottaa puheeksi vanhempien kanssa.

Vanhemman kannalta voi olla vaikeaa ymmärtää että se lapsi voi käyttäytyä täysin eri tavalla päiväkodissa kuin kotona. Et voi olla vaikeaa ottaa (puheeksi) jos on semmosia mihin pitää puuttua.

Vanhempainillat ovat yksi keino käsitellä kasvatuskumppanuutta ja kertoa vanhemmille päiväkodin toiveita yhteistyöstä perheen ja kasvattajien välille. Van-

hempainiltoja järjestetään joka syksy uusille perheille ja tarvittaessa myös keväällä. Aloittaville perheille kerrotaan, minkälaisia asioita tulee ottaa huomioon, kun uusi perhe aloittaa päivähoidossa. Vanhempainilloissa voidaan käsitellä myös erilaisia teemoja, joita vanhemmat ovat toivoneet, kuten rajojen asettaminen lapsille.

5.2 Omahoitajan vastuu

Haastattelussa kysimme omahoitajuudesta ja kuinka se näyttäytyy Saunalahden päiväkodissa. Tästä teemasta nousi voimakkaimmin esille päivähoidon aloitus ja omahoitajan vastuu. Omahoitaja keskustelee uuden perheen kanssa ja kertoo käytännöistä uudelle perheelle. Omahoitaja on myös vastuussa tutustumisjaksosta, joka kestää noin viikon. Omahoitaja vastaa myös lapseen liittyvistä keskusteluista perheen kanssa.

Omahoitajalla on suuri merkitys silloin, kun päivähoidon aloitus on lapselle vaikeaa. Välillä lapsella saattaa olla hankalaa sopeutua päiväkodin rytmiin, jolloin lapsi tarvitsee yhden aikuisen huomion ja panostamista koko tiimiltä.

Välillä se on aika rankkaa. Itkemistä ja sitä ikävää. Kyllä se vaatii periaatteessa sen yhden aikuisen aluksi. Että on sen yhden lapsen kanssa että on sitoutunut siihen sen aloitukseen. Ja se ettei se lapsi oo hirveen paljoo pois siinä alussa, kun just tottunut olemaan. Meilläkin oli just tos muutama, jotka ei ollu kokonaista viikkoa ja koko aika meni pidemmälle ja pidemmälle se tottuminen. Sit tuntuu et se alkaa taas alusta se tottuminen sitte ku tulee semmosia pidempiä välejä. Tietenkää ei voi sit mitään jos sairastuu, koska sitte tietysti helposti ne kaikki mahdolliset taudit tulee helposti kun alottaa uutena ja päiväkodissa. Kyllähän se on niin että vaatii panostamista, koko tiimistäkin.

Joillakin se menee nopeesti sitte et ne sopeutuu hyvin ja toiset sitte itkee pitkäänkin. Ja sehän just kun meilläkin on ollut varmaan parina vuonna et sit niitä lapsia tulee silleen ripotellen ni tuntuu, että sitä itkuu on sit pitkään. Ennen se oli et elokuussa ja syyskuussa oli kaikki suunnilleen alottanut, mut nyt se on mennyt niin et saattaa jouluuun astikin tulla niit lapsii. Se on sit aika raskasta kun koko ajan tulee uusii lapsii.

5.3 Haastava päivähoiton aloitus

Haastattelussa saimme kuulla Saunalahden päiväkodin päivähoiton aloituskäytännöistä. Kun päiväkodin johtaja ilmoittaa uudesta päivähoiton aloittavasta lapsesta, lähettää päiväkotiperheelle kirjeen, joka sisältää päivähoitoon liittyvää materiaalia. Kun perhe ottaa yhteyttä päiväkotiin, sovitaan päivä, jolloin perhe aloittaa päiväkotiin tutustumisen, tai omahoitajan käynti perheen luona. Päiväkotiin tutustuminen kestää noin yksi tai kaksi viikkoa riippuen perheen toiveista ja aikatauluista. Ruokailuun lapsi saa osallistua kerran harjoittelujaksonsa aikana. Yleensä se on aamiainen tai lounas. Lapsen on paras tutustua ympäristöön ja henkilökuntaan ulkoilun aikana. Päiväkodin sisätiloissa tutustuminen on vähäisempää mutta sovittaessa kuitenkin mahdollista.

Haastattelusta kävi ilmi, että alle kolmevuotiaiden lasten päivähoiton aloitus saattaa olla haastavaa, kun lapsi siirtyy tutusta kotiympäristöstä päiväkotiin vieraiden hoidettavaksi. Alkuun lapsi voi oireilla itkemällä vanhemman perään, jolloin yksi kasvattaja on sidoksissa uuteen lapseen. Päivähoiton aloitusta helpotaisi, jos lapselle ei tulisi ensimmäisinä viikkoina vapaapäiviä, koska silloin lapsi tottuu nopeammin uuteen ympäristöön. Vapaapäivien jälkeen lapsi ikään kuin aloittaa tutustumisen uudestaan ja tämä hidastaa päiväkotiin sopeutumista. Päivähoiton aloitukseen liittyy myös valitettavan usein paljon sairastelua, kun lapsi siirtyy kotiympäristöstä paikkaan, jossa ilmenee erilaisia lastentauteja.

Sit mä luulen et vanhemmille monille, varsinkin jos on eka lapsi tulee usein yllätyksenä se sairastelukierre. Et he ei oo suunniteltu välttämättä sitä. Et ku he suunnittelee et he menee nyt töihin. Ja sit soitetaankin et nyt tänne. Se totuus onki toinen. Menee sekasin se systeemi. En tiiä, ei sitä nyt kannata pelotella, mutta voisko siitä jotenki infota etukäteenkin, että ... sitä päiväkodin todellisuutta sitte näiden sairastumisten osalta. Niin, että se on ihan tavallista kun lapsi tulee kotiympäristöstä niin se sairastelu on ihan tavallista.

Haastattelusta välittyi omahoitajan merkitys, kun päiväkodin aloittaa ihan pieni lapsi. Pienen lapsen on helpompi tulla uuteen ympäristöön, jos omahoitaja on

käynyt esimerkiksi lapsen kotona ennen päiväkotiin tutustumista. Tällöin päiväkodista löytyy ainakin yksi tuttu henkilö, jolloin tutustuminen uuteen ympäristöön on helpompaa.

5.4 Käytännön asiat oppaaseen

Oppaan rakentuminen oli yksi ydinasia läpi koko haastattelun ja jokaisesta teemasta nousi esille asioita, joita Saunalahden henkilökunta toivoi oppaaseen. Eniten keskustelua herätti käytännön asiat, joita uusi perhe ei välttämättä tule ajatelleeksi tai kysyneeksi kun lapsi aloittaa päivähoidossa. Aloituskeskustelussa kerrotaan päiväkodin rytmistä ja käytännöistä, mutta uutta asiaa tulee paljon, jolloin oppaan avulla perheen on helppo palata mieltä askarruttaviin asioihin. Oppaaseen on kerätty muun muassa tärkeitä yhteystietoja ja toimintaohjeet, kun lapsi sairastuu, sekä tietoa vaatehuollosta. Nämä asiat olivat sellaisia, joissa henkilökunta oli huomannut käytännössä puutteita. Opas sisältää myös tiedon tutustumisjakson sisällöstä, päiväkodin toimintaperiaatteista sekä selkeän kuvauksen kasvatuskumppanuudesta.

Mutta ymmärtääkö henkilökunta ja vanhemmat kasvatuskumppanuuden samalla tavalla?

Oppaasta toivottiin selkeää ja helppolukuista, josta on helppoa tarkistaa mieltä askarruttavat asiat. Oppaasta pitää tehdä helposti päivitettävä, jotta siitä on hyötyä pitkäksi aikaa ja että se tulee oikeasti käyttöön Saunalahden päiväkodissa.

6 OPPAAN VALMISTUMINEN

Oppaan laatimisen aloitimme sen jälkeen, kun olimme saaneet haastatteluai-
neiston käsiteltyä. Ensin keräsimme Microsoft Word - tiedostoon niitä asioita,
jotka opas tulisi sisältämään. Tekstiä oli paljon, mutta suuresta määrästä tekstiä
oli helpompaa karsia ylimääräistä pois.

Kun tekstiosuudet oli saatu kasaan, keräsimme kuvia samaan tiedostoon. Op-
paan visuaaliset elementit vaikuttavat oppaan luettavuuteen. Suunnitteluvai-
heessa pitää miettiä sitä, kuinka kuvat ja teksti tukevat toisiaan. (Rentola 2006,
102.) Päätimme käyttää kuvia tukemaan ja havainnollistamaan tekstisisältöä.
Valitsimme kuvat oppaaseen Pixabaysta, josta löytyi vapaasti käytössä olevia
kuvia (Pixabay i.a.) Valitsimme oppaaseen värillisiä, mutta yksinkertaisia kuvia.
Päiväkodissa on käytössä väritulostin, mutta kuvat näyttävät hyvältä myös mus-
tavalkoisina. Valitsimme kuvat niin, että ne tukevat tekstiä ja helpottavat oppaan
luettavuutta.

Halusimme tehdä oppaasta mahdollisimman yksinkertaisen, jotta sitä on helppo
päivittää tarvittaessa. Teimme siitä Microsoft Word - tiedoston, joka tallennettiin
päiväkodin tietokoneelle muokattavissa olevaksi tiedostoksi. Päädyimme tähän
ratkaisuun, sillä käytännön asiat ja henkilökunta saattavat muuttua, joten on
tärkeää, että oppaan päivittäminen on vaivatonta. Opas päivitetään joka kevät
ja syksy ja sitä jaetaan uusille perheille. Opas on saatavilla myös päiväkodin
henkilökunnalta aina tarvittaessa. Vuosittain päiväkodin henkilökunta kohtaa
erilaisia haasteita uusien lasten myötä. Tämän takia oppaaseen voidaan lisätä
ajankohtaisia aiheita koskevaa tietoa.

6.1 Oppaan sisältö

Tekstistä välittyy aina kirjoittajan arvot ja asenteet, siksi opasta tehdessä täytyy
miettiä tekstin näkökulma. Suunnitteluvaiheessa täytyy myös pohtia, millaista
kieltä oppaassa käytetään. (Rentola 2006, 96–97.) Oppaamme tarkoitus oli ker-

toa vanhemmille päivähoidon käytännöistä ja toimintatavoista. Haasteena oli miettiä tyyli, jolla ilmaisemme päiväkodin tavat asiallisesti ja kunnioittavasti, mutta kuitenkin niin, että vanhemmat ymmärtävät käytäntöjen olevan lasten parhaaksi. Tekstin tuli olla myös selkeästi ymmärrettävää ja tuli välttää sanoja, jotka voi helposti ymmärtää monella tavalla.

Kaikki oppaassa oleva tieto on jollain tavalla koettu tärkeäksi päiväkodissa. Yhteistyön kodin ja päiväkodin välillä toivotaan olevan mutkatonta ja viestinnän sujuvaa ja molemminpuolista. Arkea helpottamaan on lueteltu pieniä mutta merkityksellisiä asioita arjen sujuvuuden kannalta. Haastatteluun osallistui monia kokemusvuosia omaavia työntekijöitä, joten sisältö muodostui helposti haastattelun pohjalta.

Kun kaikki materiaali oli kasassa, pohdimme missä järjestyksessä laitamme ne oppaaseen. Roivaan ja Karjalaisen (2013, 113) mukaan aloitus on merkityksellinen lukijan kannalta. Lukijan kiinnostus täytyy herättää ja tärkein asia kannattaa kertoa ensimmäisenä. Laitoimme heti kansilehden jälkeen Saunalahden päiväkodin päiväohjelman. Siitä vanhemmat voivat nähdä esimerkiksi, milloin päiväkotia aukeaa ja menee kiinni sekä milloin lapset ovat leppäämässä tai syömässä. Nämä ajat ovat tärkeitä, jos lapsi pitää hakea hoidosta kesken päivän, jolloin vanhemmat voivat tarkistaa milloin olisi sopiva hetki tulla hakemaan. Päiväohjelman jälkeen luetellaan päiväkodin kaikki viisi ryhmää ja jokaisen ryhmän puhelinnumerot ja työntekijät. Tästä selviää työntekijöiden nimet ja tittelit.

Kun päiväkotia on esitelty, kerrotaan lapsen päivähoidon aloituksesta (KUVIO 1). Tämä on hyödyllistä tietoa, kun päivähoitopaikka on saatu ja on aika ottaa yhteyttä tulevaan hoitopaikkaan. Tässä kohtaa selvennetään myös lapsen harjoitteluviikkoa päiväkodissa. Jokaisessa päiväkodissa on omat tavat toimia, minkä vuoksi asiat on tärkeitä tietää ennen varsinaista päivähoidon aloitusta.

Lapsi aloittaa päiväkodissa

Kun lapsesi on saanut päivähoitopaikan, hoitopaikka tulee vastaanottaa lähettämällä postissa saamasi lomake päiväkodin johtajalle. Tämän jälkeen olkaa yhteydessä päiväkotiin, jotta voimme yhdessä sopia päivän, jolloin tulette tutustumaan tulevaan hoitopaikkaan. Suosittelemme lapselle noin viikon mittaista harjoittelujaksoa yhdessä vanhemman kanssa.

- ✓ Suosittelemme, että kahtena ensimmäisenä päivänä tulette tutustumaan päiväkodin pihaan ja henkilökuntaan aamu-ulkoilun aikana noin 9.30-11.00.
- ✓ Kolmantena päivänä lapsesi voi osallistua aamupalalle klo 8.00 alkaen.
- ✓ Neljäntenä päivänä ulkoilemme jälleen yhdessä, jonka jälkeen on aika lähteä lounaalle ja päiväunille kotiin.

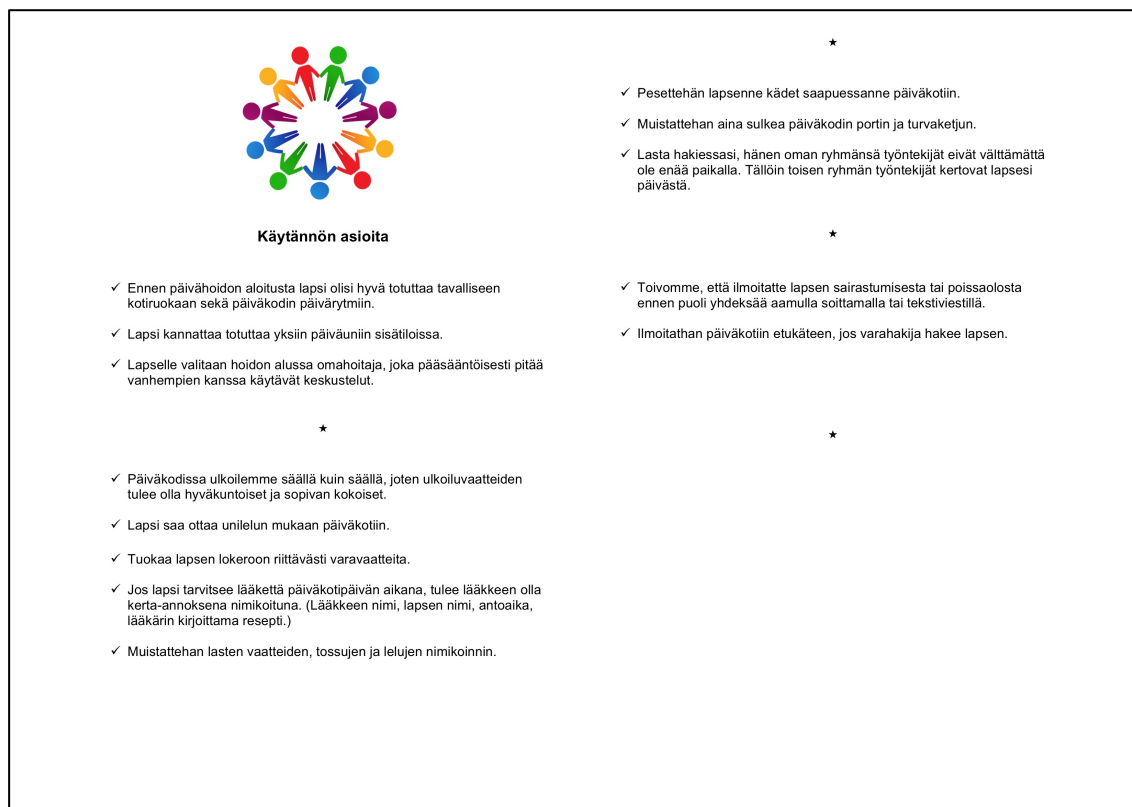
Varsinaisen päivähoidon alkaessa suosittelemme tavallista hoitoaikaa lyhyempiä päiviä kun lapsesi totuttelee päiväkotielämään ilman vanhempaa. Iltapäiväulkoilun aikaan moni päivähoidon aloittanut lapsi alkaa ikävöidä vanhempiaan, sillä päivä on siihen mennessä ollut pitkä.

KUVIO 1. Lapsen aloitus Saunalahden päiväkodissa

Kuviossa 2 näkyy käytännön asioita Saunalahden päiväkotiin liittyen. Käytännön asiat on jaoteltu kolmeen eri kohtaan, jotta niitä olisi helpompi lukea. Ensin kerrotaan, kuinka perhe voi valmistautua päivähoidon aloitukseen. Sen jälkeen selvitetään käytännön asioita, kuten lapsen vaatehuoltoa päiväkodissa. Lopuksi ohjeistetaan, kuinka tulee toimia, jos lapsi sairastuu tai joku muu kuin lapsen vanhempi hakee lapsen päivähoidosta. Haastattelun perusteella oppaaseen toivottiin konkreettisia asioita lapsen hoitopäivään liittyen.

KUVIO 2. Käytännön asioita päivähoiton aloituksesta ja toimintakäytännöistä

Käytännön asioiden jälkeen oppaassa kerrotaan, mitä kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan (KUVIO 3). Haastattelussa päiväkodin henkilökunta pohti, ymmärretäänkö kasvatuskumppanuus kotona ja päiväkodissa samalla tavalla. Tämän vuoksi oppaassa kerrotaan tarkasti, mitä kasvatuskumppanuus merkitsee Sauvalahden päiväkodissa. Kasvatuskumppanuutta on kaikki se yhteistyö, mitä kodin ja päiväkodin välille muodostuu.

Kasvatuskumppanuus

- ✓ Vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välistä yhteistyötä kutsutaan kasvatuskumppanuudeksi.
- ✓ Kasvatuskumppanuus alkaa kun lapsi aloittaa päiväkodissa.
- ✓ Yhteistyö on vanhempainiltoja ja päivittäisiä kohtaamisia päiväkodilla lapsen tuonti- ja hakutilanteissa.
- ✓ Kasvatuskumppanuus on säännöllistä vuoropuhelua kodin ja päiväkodin välillä.
- ✓ Kaikki keskustelut ovat luottamuksellisia.
- ✓ Kasvatuskumppaneina kuuntelemme lapsesi tarpeita ja tärkeimpänä pidämme lapsen viihtymistä ja hyvinvointia päiväkodissa.
- ✓ Harjoitteluviikon avulla muodostetaan luottamuksellisen yhteistyösuhde työntekijän ja perheen välille.
- ✓ Harjoitteluviikko tutustuttaa lapsen pikkuhiljaa uuteen ympäristöön vanhemman kanssa.
- ✓ Kasvatuskumppanuudessa on tärkeää, että päiväkodin henkilökunta ja vanhemmat ovat tasavertaisia ja kunnioittavat toisiaan.
- ✓ Luodaan yhdessä tavoitteita, jotka tukevat lapsen kasvua ja kehitystä.

KUVIO 3. Kasvatuskumppanuus

Kuviossa 4 ja 5 näkyvät varhaiskasvatussuunnitelma ja omahoitajuus. Varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen liittyy oleellisesti päivähoidon aloitukseen ja sitä päivitetään kaksi kertaa vuodessa ja se mainitaan myös oppaassa. Omahoitajuus on käytössä Saunalahden päiväkodissa ja aloituskeskustelu käydään omahoitajan ja vanhempien välillä. Haastattelussa kävi ilmi, että vanhemmat saattavat ymmärtää omahoitajuuden niin, että tuttu hoitaja on aina paikalla kun lasta viedään ja haetaan hoitoon. Oppaaseen pyydettiin laittamaan tietoa siitä

mitä omahoitajuudella yleisellä tasolla tarkoitetaan ja että omahoitajalla on vastuu lapsen päivästä oman työvuoronsa puitteissa.

Varhaiskasvatussuunnitelma

- ✓ Varhaiskasvatussuunnitelma tehdään yhdessä lapsen vanhempien kanssa keväisin ja syksyisin.
- ✓ Päiväkodista otetaan yhteyttä vanhempiin ja kutsutaan heidät yhteiseen tapaamiseen.
- ✓ Varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan lapsen ominaiset tavat toimia sekä kotona että päiväkodissa.
- ✓ Yhdessä seuraamme taitojen ja kasvun edistymistä.
- ✓ Varhaiskasvatussuunnitelmat ovat täysin luottamuksellisia keskusteluja vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden välillä.
- ✓ Päiväkodista haluamme välittää kotiin mahdollisimman paljon tietoa lapsenne päivästä.

KUVIO 4. Varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen

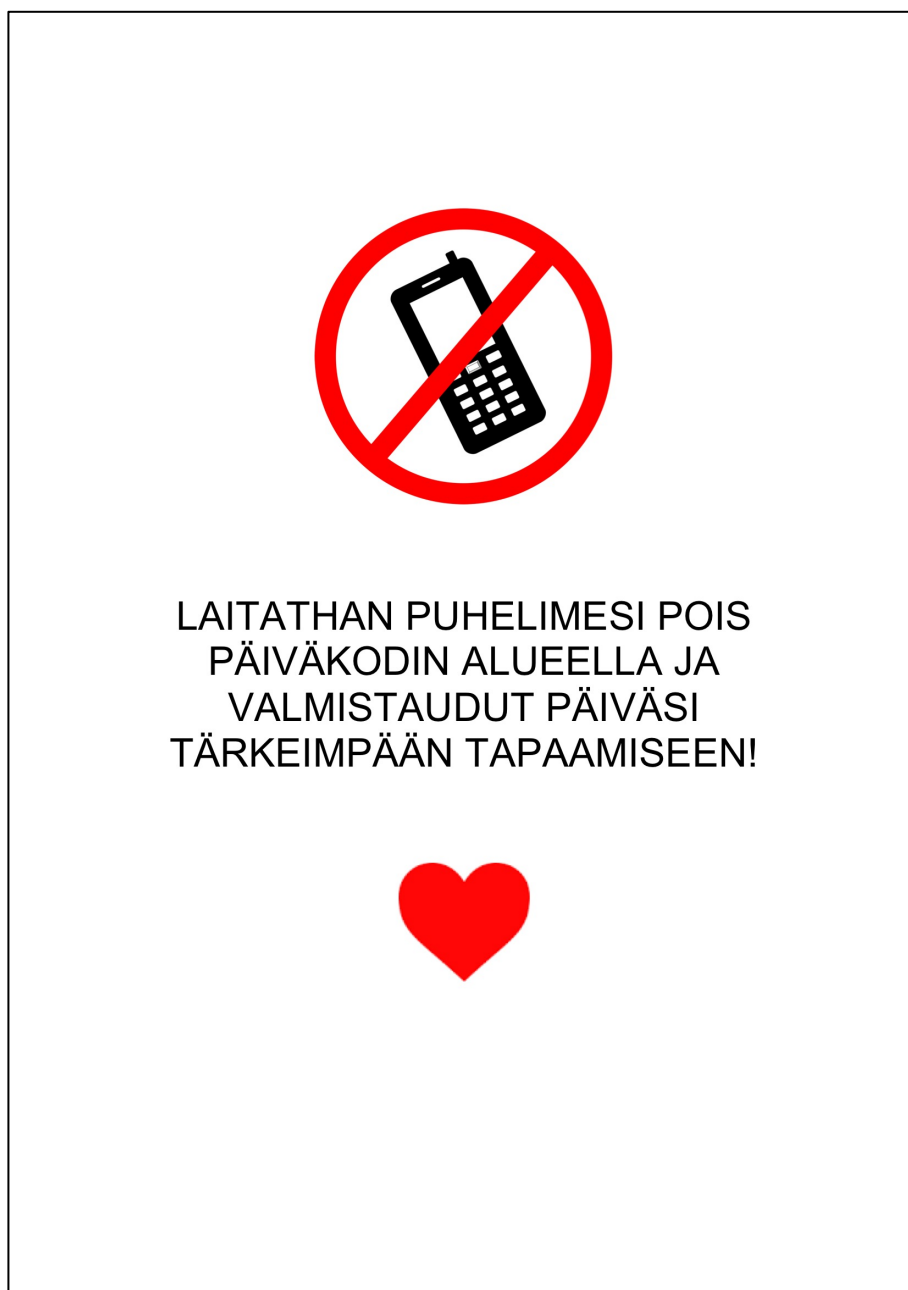
Omahoitajuus

- ✓ Omahoitajuus päiväkodissa on sitä, että lapselle on nimetty omahoitaja, joka vastaa lapsen hoitopäivästä työvuoronsa puitteissa.
- ✓ Menetelmä tukee lapsen sosiaalisia vuorovaikutustaitoja sekä auttaa uuteen ympäristöön sopeutumisessa ja kaverisuhteiden syntymisessä.
- ✓ Ydinajatuksena on lapsen kehityksen suojana toimiva lapsen ja omahoitajan välinen kiintymys.
- ✓ Omahoitaja tuo turvaa ja huolenpitoa lapsen päivään vanhemman ollessa töissä.
- ✓ Omahoitaja ei kuitenkaan voi joka tilanteessa olla paikalla, sillä työajat määrittelevät henkilökunnan läsnäolon.

KUVIO 5. Omahoitajuuden merkitys

Loppuun lisäsimme vielä yhden kuvan ja muistutuksen vanhemmille siitä, että hakuhetkellä vanhemmat muistavat keskittyä ainoastaan lapsensa kohtaamiseen (KUVIO 6). Päiväkodin henkilökunnan kanssa käytyjen keskustelujen perusteella kävi ilmi, että vanhemmat eivät aina muista sulkea puhelintaan päiväkodin alueella. Tämän vuoksi oppaaseen toivottiin vielä muistutus siitä.

KUVIO 6. Muistutus vanhemmille päivän tärkeimmästä kohtaamisesta

6.2 Oppaan palaute

Rentolan (2006, 100) mukaan palautetta tulee kysyä oppaan käyttäjiltä. Heiltä voi kysyä mikä hämmensi tai ihmetytti tai mitä kohtaa ei jaksanut lukea ollenkaan tai oliko tekstissä joku kohta, mikä oli vaikeaa ymmärtää. Saimme oppaan valmiiksi elokuussa 2016, jonka jälkeen kysyimme siitä palautetta kahden alle kolmevuotiaiden ryhmän vanhemmilta. Toukat ryhmässä on 14 lasta ja Sam-

makot ryhmässä 12. Kysyimme palautetta näiltä ryhmiltä siitä syystä, että opas tulee käyttöön erityisesti kun alle kolmevuotias aloittaa päivähoidon. Halusimme kuulla vanhempien kommentteja oppaasta, jotta voisimme muokata sitä niin, että se palvelee mahdollisimman hyvin uusia perheitä lapsen aloittaessa päivähoidossa. Jaoimme yhteensä 26 opasta ja palautelomaketta elokuussa 2016. Vanhemmat saivat kuusi päivää aikaa vastata palautekyselyyn. Emme kuitenkaan saaneet yhtään palautetta vanhemmilta määräaikaan mennessä. Päätimme tehdä vielä uuden palautekyselyn, jotta saisimme kommentteja oppaasta.

Uuden palautekyselyn (Liite 3) jaoimme uudestaan 26 perheelle. Tällä kertaa palautelomake sisälsi monivalintakysymyksiä, jolloin lomake oli nopeampi täyttää. Veimme lomakkeet päiväkotiin syyskuun alussa 2016. Kerroimme Sammakoiden ja Toukkien henkilökunnalle palautteen tärkeydestä ja sovimme, että myös he kannustavat vanhempia täyttämään palautelomakkeita. Teimme myös selkeän palautelaatikon, minne palautelomakkeet oli helppo palauttaa vaivamatta henkilökuntaa. Lisäksi vietimme yhden aamupäivän Toukkien ja Sammakoiden ryhmissä ja pyysimme vanhemmilta henkilökohtaisesti palautetta oppaasta. Vasta paikan päällä ymmärsimme, miten henkilökohtainen tapaaminen auttoi palautteen saamisessa, sillä lomakkeita palautettiin 15 kappaletta. Olimme tyytyväisiä siihen, että saimme monipuolista palautetta sekä vanhemmilta että yhteistyöpäiväkodilta. Varsinaisia palautelomakkeita henkilökunta ei täyttänyt, mutta kävimme suullista keskustelua siitä miten opas oli onnistunut. Myös päiväkodin johtaja antoi palautteensa oppaasta.

Päiväkodin johtaja oli tyytyväinen oppaan sisältöön. Hän perusteli mielipidettään sillä, että päiväkodin aloituskäytännöt löytyvät nyt yhdestä paikasta, jolloin jokaisessa viidessä ryhmässä on samanlaiset käytännöt uusien perheiden kanssa. Opas helpottaa myös uusien työntekijöiden arkea, koska hekin tietävät kuinka Saunalahden päiväkodissa kuuluu toimia. Henkilökunnalta saadun palautteen perusteella olimme onnistuneet valitsemaan oppaaseen niitä asioita, joita he pitivät tärkeinä. Etenkin käytännön asioita sisältävään sivuun oltiin tyytyväisiä, koska nimenomaan arjen käytännöissä on huomattu eniten haasteita. Aloituskeskusteluissa aiotaan painottaa sitä, että vanhemmat perehtyvät huolellisesti oppaan sisältöihin.

Palautelomakkeita saimme Toukkien vanhemmilta yhdeksän ja Sammakoiden vanhemmilta kuusi kappaletta. Kaksi Toukkien vanhemmista oli vastannut ensimmäiseen palautekyselyyn, mutta palautti täytetyn lomakkeen palautelaatikkoon. Kaikki palautekyselyyn vastanneet vanhemmat olivat sitä mieltä, että opas on kokonaisuutena hyvä. Moni vanhemmista oli sitä mieltä, että olimme nostaneet tärkeitä asioita selkeästi esille kaikille vanhemmille helposti luettaviksi. Oppaan ulkoasua kuvailtiin tyydyttäväksi viiden vanhemman palautteen perusteella ja saimme myös henkilökunnalta palautetta, että oppaan fontti on hie-man epäselvä. Tämän vuoksi vaihdoimme fontin Chalkboardista Arialiksi. Käytimme teksti osuuksissa kirjasinkokoa 14 ja 16.

Opasta kuvailtiin seuraavin adjektiivein: kattava, hyödyllinen, helposti luettava, informatiivinen, tiivis sekä johdonmukainen. Eräs vanhempi huomautti käytännön asioita sisältävän sivun oppaasta olevan epäselvä ja vaikealukuinen, joten palasimme tähän ja muokkasimme siitä selkeämmän. Teimme siitä johdonmukaisemman jaotteleamalla sisällön neljään eri kohtaan ja jätimme tekstien väliin tilaa, jotta sivuja olisi miellyttävämpi lukea. Kaikki 15 palautteen kirjoittanutta pitivät oppaaseen valittuja kuvia aiheeseen sopivina. Yksi vanhempi vastasi, että ei edes kiinnittänyt huomiota kuvitukseen ja totesi kuvien olleen täten sopivat. Yksi vanhempi kirjoitti palautteeseen, että opas oli sopivan tiivis ja arvostaa myös sitä, että saa henkilökunnalta tarvittaessa lisää tietoa. Eräs palautteen antaja koki oppaan sisältävän liikaa tietoa, hän kaipasi oppaaseen enemmän käytännön neuvoja. Joitakin huomioita vanhemmat näkivät oppaassa, mitä emme olleet ajatelleet, kuten vanhempaintoimikunnan esitteleminen. Vanhempaintoimikunnan yhteystietoja jäätettiin kaipaamaan ja kenties linkkiä heidän Facebook-sivuilleen. Opas on tehty päiväkodin henkilökunnan toiveiden mukaisesti, joten emme lisänneet edellä mainittuja kohtia oppaaseen. Luovutamme kerätyn palautteen päiväkodin käyttöön ja tarvittaessa he voivat muokata opasta haluamallaan tavalla.

Yhdessä palautteessa toivottiin, että ryhmien sisäänkäynnit selitetään oppaassa. Saunalahden päiväkodissa on monta sisäänkäyntiä ja ne on nimetty kirjaimin A, B ja C. Nämä toivottiin oppaaseen, sillä se selkeyttäisi ryhmien sijaintia suuressa rakennuksessa. Keskustelimme asiasta päiväkodin johtajan kanssa ja

lisäsimme oppaaseen vielä kuvan rakennuksen sisäänkäynneistä. Kuvassa näkyy jokaisen ryhmän nimet ja kaikki sisäänkäynnit. Valmiissa oppaassa on 11 sivua ja se löytyy liitteestä 4.

7 POHDINTA

Teimme opinnäytetyön yhteistyössä Saunalahden päiväkodin kanssa. Kokeimuksen kautta Saunalahden päiväkodissa ja työyhteisössä oli huomattu, että tämänkaltaiselle oppaalle on tarvetta. Tämän opinnäytetyön myötä perehdyimme tutkittuun tietoon ja sen pohjalta rakensimme käytännönläheisen oppaan päiväkodin ja lasten vanhempien käyttöön.

7.1 Työn luotettavuus

Kehittämistoiminnassa ja tutkimuksessa arvot ja mielenkiinnon kohteet ovat osittain poikkeavia keskenään. Tutkimusta tehdessä ihanteena on riippumattomuus, mutta kehittämistoiminnassa riippumattomuus ei ole niin yksiselitteistä, koska kehittämisen tavoitteena on saada aikaan muutosta. (Toikko & Rantanen 2009, 44.) Tutkimuksessa luotettavuus liittyy tutkimusmenetelmän valintaan, tutkimusprosessin etenemiseen sekä tutkimuksessa saatuihin tuloksiin. Kehittämistoiminnassa luotettavuutta ei voida mitata edellä mainituilla menetelmillä vaan etenkin kehittämistoiminnan tuloksen käyttökelpoisuudella. Kehittämistoiminnan yhteydessä voidaan saada totuudenmukaista tietoa, mutta sen lisäksi tiedon tulee olla jollain tapaa hyödyllistä. (Toikko & Rantanen 2009, 121–122.)

Tutkimuksen luotettavuus on parempi silloin, kun raportissa selostetaan tarkasti tutkimuksen toteuttamista kaikissa tutkimuksen eri vaiheissa. Raportissa kerrotaan tapa, jolla aineisto on kerätty sekä yksityiskohtaisesti kuinka aineiston keruu on toteutettu. Lisäksi raportista tulee ilmetä tutkimuksen teoreettinen viitekehys sekä kuinka kerättyä aineistoa on käsitelty. Tutkimuksen tuloksia esitellessä raporttiin voi myös lisätä sitaatteja havainnollistamaan tutkimusaineistoa. (Vilkkä 2015, 202, 205.)

Opinnäytetyömme tuloksena kehitetty opas on tarpeellinen työväline Saunalahden päiväkotiin. Oppaan avulla henkilökunnan on johdonmukaista käydä aloituskeskusteluja uuden perheen kanssa ja tällöin myös jokainen perhe saa sa-

manlaisen perehdytyksen päiväkodin aloitukseen. Päiväkodin johtajalta saadun palautteen perusteella oppaaseen oltiin tyytyväisiä. Sekä vanhemmat että henkilökunta saivat mahdollisuuden antaa palautetta. Henkilökunnalta palaute saatiin suullisesti ja vanhemmilta kerättiin palautekyselylomake. Palaute oppaasta oli hyvää. Opas aiotaan lähettää postissa uusille aloittaville perheille ennen päivähoiton aloitusta ja sen lisäksi lapsen omahoitaja käy oppaan sisällön yhdessä läpi aloituskeskustelussa. Myös vanhemmilta kerätty palaute viittaa siihen, että opas koetaan tarpeelliseksi säilyttää. Oppaan sisältöön oltiin tyytyväisiä ja opas koettiin hyödylliseksi.

Opinnäytetyössämme olemme pyrkineet kertomaan mahdollisimman tarkasti haastattelutilanteeseen liittyvät seikat. Haastatteluun osallistui kahdeksan kasvattajaa ja jokaisesta viidestä ryhmästä oli paikalla vähintään yksi työntekijä. Alle kolmevuotiaiden ryhmistä haastatteluun osallistui kolme työntekijää, joista yksi oli lastentarhanopettaja ja muut lastenhoitajia. Haastatteluun ei osallistunut kuin yksi lastentarhanopettaja. Jäimme pohtimaan, että meidän olisi pitänyt pyytää haastattelua sovittaessa ainoastaan lastentarhanopettajia osallistumaan. Olimme sopineet, että haastattelu toteutetaan viikkopalaverin yhteydessä, joten virheellisesti oletimme, että siihen osallistuvat ensisijaisesti lastentarhanopettajat. Lastenhoitajat kuitenkin osasivat kertoa tarkasti päiväkodin toimintakäytännöistä ja toimivat omahoitajina kuten lastentarhanopettajatkin.

Päiväkodin johtaja ei päässyt osallistumaan haastatteluun, ja pohdimme, vaikutiko se haastattelussa saatuihin tuloksiin. Saimme keskustelua aikaiseksi, mutta johtajan läsnäolo olisi voinut saada työntekijät pohtimaan vieläkin perusteellisemmin toimintatapaansa päiväkodissa. Olisiko henkilökunta sitoutunut enemmän palautteen antoon sekä sen keräämiseen vanhemmilta? Toisaalta olemme olleet tiiviisti yhteydessä päiväkodin johtajaan, joten olemme saaneet hänen mielipiteensä oppaan suhteen ja hän on ollut tyytyväinen työskentelyymme.

Olimme tyytyväisiä, että valitsimme ryhmähaastattelun tiedonkeruu menetelmäksi, mutta jäimme pohtimaan, että olisimmeko saaneet yksityiskohtaisempaa tietoa jos olisimme tehneet yksilöhaastattelut päiväkodin henkilökunnalle. Yksilöhaastattelun analysointiin olisi kuitenkin mennyt vielä enemmän aika. Ryhmä-

haastattelun etuna oli se, että saimme keskusteltua haastattelussa siitä, kuinka päiväkodin toimintatapoja voitaisiin yhtenäistää ja sitoutuvatko kaikki siihen.

Haastattelutilana toimi neuvotteluhuone ja istuimme kaikki ison pyöreän pöydän ääressä. Haastattelun alkaessa emme olleet täysin varmoja siitä, että kuinka monta kasvattajaa haastatteluun pääsee osallistumaan. Haastateltavia tuli paikalle vähitellen. Lopulta haastatteluun osallistui kahdeksan henkilöä. Haastattelun aikana ei kuitenkaan tullut keskeytyksiä ja litterointivaiheessa nauhoitusta oli helppo kuunnella. Haastattelutilanteessa oli jonkin verran päällekkäin puhumista, mutta saimme kuitenkin puheesta selvää.

7.2 Työn eettisyys

Tutkimusetiikan tulee kulkea mukana heti prosessin ideointivaiheesta lähtien aina tutkimustulosten esittämiseen asti. Hyvän etiikan noudattaminen sitoo jokaista tutkimuksen tekijää samalla tavoin. Puhutaan hyvästä tieteellisestä käytännöstä ja sillä tarkoitetaan sitä, että jokainen tutkimuksen tekijä noudattaa eettisesti kestäviä tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmiä. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että tiedonhankinta pohjautuu oman alan tutkimuksiin ja tietolähteisiin. (Vilkkä 2015, 41–42.)

Hyvä tieteellinen käytäntö tarkoittaa myös sitä, että toimitaan rehellisesti, huolellisesti ja tarkasti tutkimustyötä tehdessä sekä silloin kun tutkimustuloksia raportoidaan. Tutkijan on kunnioitettava muiden tutkijoiden tekemää työtä eli käytännössä tällä tarkoitetaan lähdeviitteiden asianmukaista merkitsemistä sekä esittämällä selkeästi muiden tekemien tutkimusten tulokset. Kiireellinen aikataulu ei saa olla syynä piittaamattomuuteen lähdeviitteiden asianmukaisessa merkitsemisessä. Hyvällä tieteellisellä käytännöllä tarkoitetaan lisäksi sitä, että pienikin tutkimus tulee suunnitella, toteuttaa ja raportoida asianmukaisesti. Hyvään tutkimusetiikkaan liittyy tutkimusaineiston asianmukainen käsittely ja säilytys. Aineistoa ei saa antaa vieraisiin käsiin, jotta tutkittavien anonymiteetti säilyy. (Vilkkä 2015, 42, 45, 47.)

Opinnäytetyötä tehdessämme olemme pyrkineet käyttämään mahdollisimman uutta tutkimustietoa. Aineistoa olemme keränneet työtämme varten vähitellen prosessin edetessä. Olemme olleet avoimia työmme edistymisestä ja olleet tiiviisti yhteydessä Saunalahden päiväkodin johtajaan pitkin opinnäytetyöprosessia. Työssämme emme ole paljastaneet haastateltavien nimiä, jotta jokaisen anonymiteetti säilyy. Haastattelun nauhoihin ja litteroituun tekstiin ei ole päässyt käsiksi kukaan ulkopuolinen. Materiaali aiotaan hävittää asianmukaisesti heti opinnäytetyöprosessin päätyttyä.

Tutkimusta varten on usein annettava erillinen lupa. Tällaisessa tapauksessa tutkijan on otettava selvää, kuinka kyseisessä paikassa lupakäytännöt toimivat. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 12–13.) Tarvitsimme tutkimusluvan Espoon kaupungilta ja haimme sitä heti, kun tutkimussuunnitelmamme oli hyväksytty. Haimme lupaa maaliskuussa 2016 ja se hyväksyttiin huhtikuun lopussa, jonka jälkeen toteutimme haastattelun toukokuussa 2016.

7.3 Valmistuneen oppaan pohdinta

Tavoitteenamme oppaan suhteen oli tehdä siitä selkeä ja helppokäyttöinen työväline Saunalahden päiväkodin henkilökunnan arjen avuksi. Olemme tyytyväisiä oppaan sisältöön, koska toiveena oli, ettei oppaaseen tulisi mitään ylimääräistä ja vaikeasti ymmärrettävää sisältöä. Saimme pidettyä sivumäärän kohtuullisena, mutta kuitenkin niin, että opas sisältää kaikki oleelliset asiat, jotka nousivat esiin haastattelussa. Panostimme siihen, että asiat kerrotaan sellaisella kielellä, jonka kaikki ymmärtävät. Koimme oppaan tekemisen mieluiseksi, koska tiesimme oppaasta olevan hyötyä päiväkodille ja vanhemmille. Koemme, että isossa päiväkodissa työtapojen yhtenäistäminen ja pohtiminen on aina tervetullutta.

Jotta omahoitajuus ja kasvatuskumppanuus voi toimia, on käsitteiden oltava selkeitä sekä vanhemmille että päiväkodin työntekijöille. Tämän takia lapsen hoitosuhteen alussa on hyvä selventää käsitteet, jotta henkilökunta ja vanhemmat ymmärtävät ne samalla tavalla. Koemme, että tämä auttaa kasvatuskumppanuuden ja omahoitajuuden toteutumisessa.

Oppaan lähtökohtana toimivat teemat olivat kasvatuskumppanuus, omahoitajuus ja alle kolmevuotiaan päivähoidon aloitus. Näitä teemoja olemme käsitelleet koko opinnäytetyöprosessin ajan ja halusimme, että ne näkyvät myös valmiissa oppaassa. Olimme onnistuneet valitsemaan tärkeät aiheet oppaaseen, koska saimme keskustelua aikaiseksi haastattelussa ja kasvattajat kokivat, että näistä teemoista olisi hyvä laittaa selkeä ja ytimekäs kuvaus oppaaseen. Kuvat valitsimme myös helpottamaan oppaan luettavuutta ja mielenkiintoa. Koemme, että kuvat sopivat päiväkotiin tarkoitettuun oppaaseen ja elävöittävät opasta ja sen sisältöä.

Poikonen ja Lehtipää (2009, 81) kertovat, että kasvatuskumppanuuden yksi edellytys on vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan tietoinen sitoutuminen lapsen kehityksen tukemiseen. Yhteinen kasvatustehtävä edellyttää sitä, että lapsen asioista keskustellaan päivittäin, jotta molemmat osapuolet pysyvät ajan tasalla lasta koskevista asioista. On kuitenkin todettu, että monilla vanhemmilla on vain vähän tietoa lapsen päivän kulusta.

Haastattelussa kävi ilmi, että kasvatuskumppanuus on vieras käsite osalle vanhemmista tai vanhemmat ja henkilökunta eivät ymmärrä sitä samalla tavalla. Oppaaseen keräsimme tiedon kasvatuskumppanuudesta ja kerroimme siitä mahdollisimman selkeästi. Opas sisältää myös tietoa siitä, minkälaisia asioita lapsen päiväkotipäivään liittyy.

Omahoitajuudessa keskeistä on lapsen yksilöllisyyden huomioiminen ja hoitajan ja lapsen vuorovaikutuksen ja yhteistyön kunnioittaminen. Lapsi haluaa tuntea olonsa turvalliseksi ja omahoitajan tehtävänä on muodostaa kiinteä suhde lapseen heti hoidon ensimmäisten viikkojen aikana. (Salminen & Tynnenen 2011, 44.) Haastattelun perusteella Saunalahden päiväkodissa panostetaan hoidon alkamiseen ja omahoitajan sitoutumiseen siinä. Omahoitaja keskustelee uuden perheen kanssa ja kertoo päiväkodin toimintatavoista. Omahoitaja myös tutustuu perheeseen ja ottaa selvää lapselle ominaisista tavoista toimia. Opas helpottaa aloituskeskusteluja, koska sen avulla voidaan käydä läpi, mitä omahoitajuus tarkoittaa ja mikä merkitys sillä on lapsen ja perheen kannalta. Omahoitaja

tukee lasta päivähoidon aloituksessa ja turvallisen aikuisen tukemana lapsen on helpompaa tutustua uuteen ympäristöön ja uusiin ihmisiin. Omahoitajuus toimii myös perustana kasvatuskumppanuudelle.

7.4 Ammatillinen kehittyminen

Opinnäytetyöprosessimme kesti kokonaisuudessaan vuoden. Aloitimme prosessin syyskuussa 2015 ja saimme sen päätökseen syksyllä 2016. Meille oli alusta asti selvää, että haluamme tehdä työelämää kehittävän opinnäytetyön ja olimme innoissamme, kun saimme Saunalahden päiväkodin yhteistyökumppaniksi.

Sosionomin kompetenssien mukaan sosionomi osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida kehittämishankkeita (Sosiaalialan AMK-verkosto 2016). Meistä kumpikaan ei ollut aiemmin tehnyt opinnäytetyön laajuista tehtävää ja molempien tavoitteena oli onnistua prosessissa mahdollisimman hyvin. Teimme suunnitelman huolellisesti, koska yhteistyökumppanina oli työyhteisö ja halusimme toimia mahdollisimman avoimesti heitä kohtaan. Työn edetessä pidimme opinnäytetyöpäiväkirjaa, johon kirjasimme uusia ajatuksia, joita halusimme toteuttaa prosessin edetessä. Päiväkirja auttoi meitä pysymään aikataulussa. Olimme vastuussa toiminnastamme myös Saunalahden päiväkodin henkilökunnalle. Lisäksi kirjasimme muistiin merkittävät kohdat opinnäytetyöprosessin ajalta.

Sosionomeilla, jotka saavat lastentarhanopettajan virkakelpoisuuden, painottuu etenkin sosiaalipedagoginen osaaminen. Tämän lisäksi sosionomin osaamiseen kuuluu lapsen tavoitteellinen ohjaus ja tukeminen arjen eri tilanteissa sekä lapsen kasvun ja kehityksen eri vaiheissa. Sosionomin perustaitoja, ovat tiedot varhaiskasvatuksen tavoitteista, menetelmistä ja sisällöstä. Lisäksi sosionomin osaamiseen liittyy tieto lapsen kasvuun ja kehitykseen vaikuttavista tekijöistä. (Happo 2008, 99, 104.)

Opintojemme aikana olemme perehtyneet varhaiskasvatukseen ja lapsen kasvuun ja kehittymiseen monista eri näkökulmista. Tämän opinnäytetyön myötä

syvennyimme vieläkin perusteellisemmin alle kolmevuotiaan lapsen kehittymiseen. Pohdimme yhdessä sitä, kuinka lapsi reagoi päivähoidon aloitukseen ja kuinka me itse kasvattajina voimme olla lapsen ja perheen tukena uuden elämänvaiheen alussa. Koemme, että pystymme perustelemaan lapsen käyttäytymistä ja omaa toimintaamme lapsen kanssa entistäkin paremmin. Näin ollen voimme korostaa myös työyhteisössä sitä, kuinka merkittävää on kasvattajien toiminta silloin, kun uusi perhe ja lapsi aloittaa päivähoidossa.

Oman työn pohdinta on olennainen osa opinnäytetyötä. Pohdinnassa tulee näkyä oma ajattelu, eettisyys, kriittisyys sekä oman työn reflektointi. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 47.) Reflektoinnin avulla tietoisuus omasta toiminnasta kasvaa, jolloin oma henkilökohtainen kasvu ja kehittyminen on mahdollista. Reflektion tarkoituksena on aikaansaada toiminnan muutos niin, että siitä on itse tietoinen. On myös tärkeää reflektoida avoimesti muiden kanssa, koska palautteen avulla on mahdollista kehittyä vieläkin eteenpäin. (Ojala 2009, 28–29.)

Opinnäytetyöprosessi on antanut meille entistäkin enemmän valmiuksia toimia työelämässä. Kriitiikin vastaanottaminen ja sen käsitteleminen yhdessä reflektoinnilla on ollut haastavaa, mutta antoisaa. Olemme joutuneet keskustelemaan ja perustelemaan omia näkemyksiämme ja tehneet niiden perusteella ratkaisuja opinnäytetyön suhteen.

Huomasimme sen, että myös itselle voi antaa kritiikkiä omasta toiminnastaan ja on ollut hyvä oppia, että asioita olisi voinut tehdä myös toisin. Näin pitkän prosessin loppuun vieminen on ollut osittain raskasta, mutta toisaalta opettavaista. Olemme oppineet vastaanottamaan monenlaista palautetta työstämme ja keskustelemaan siitä rakentavasti. Opimme kuinka merkityksellistä itsensä reflektointi on ja kuinka se kehittää omaa ammatillisuutta. Ilman kritiikkiä emme todennäköisesti olisi päässeet keskustelemaan niin perusteellisesti omasta toiminnastamme ja niistä ratkaisuista joihin päädyimme. Olemme saaneet myös yhteistyökumppaniltamme valtavasti tukea prosessin edetessä ja olemme kiitollisia kaikesta palautteesta, jota olemme työstämme ja toiminnastamme saaneet.

7.5 Kehittämisideat ja jatkotutkimusehdotukset

Saunalahden päiväkodissa oltiin tyytyväisiä kehitettyyn oppaaseen. Opinnäytetyömme tavoitteena oli yhtenäistää päiväkodin toimintakäytäntöjä oppaan avulla, jolloin jokaisen uuden perheen aloitus sujuisi samalla tavalla. Luovutamme oppaan Saunalahden päiväkodin käyttöön ja toivomme, että sitä päivitetään säännöllisesti ja käytetään aktiivisesti.

Seuraavaksi voisi selvittää onko opas yhtenäistänyt Saunalahden päiväkodin aloituskäytäntöjä. Tutkimuksen voisi tehdä joko vanhempien tai päiväkodin näkökulmasta. Haastattelemalla vanhempia saataisiin tietoa siitä, kuinka perheet kokevat päivähoiton aloituksen, jolloin päiväkodin henkilökunta saisi palautetta siitä miten he voivat entistäkin paremmin tukea uusia perheitä uudessa elämäntilanteessa. Tässä opinnäytetyössä vanhempien näkökulma on tullut esille ai-noastaan palautteen muodossa. Henkilökuntaa haastattelemalla saataisiin sen sijaan tietoa siitä ovatko aloituskäytännöt yhtenäiset ja mitä hyötyä siitä on ollut päiväkodin näkökulmasta.

LÄHTEET

- Broberg, Anders; Almqvist, Kjerstin & Tjus, Tomas 2005. Kliininen lapsipsykologia. Helsinki: Edita.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. C, Katsauksia ja aineistoja 17. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Eskel, Paulina & Marttila, Marjaana 2013. Osallisuuden kokemus osana yhteisöllisyyttä. Teoksessa Päivi Marjanen, Marjaana Marttila ja Marjo Varsa (toim.) Pienten piirissä: Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Jyväskylä: PS-kustannus, 75–96.
- Eskola, Jari 2010. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-Kustannus, 179–203.
- Espoon kaupunki i.a.a. Päivähoito ja koulutus. Viitattu 4.3.2016.
http://www.espoo.fi/fi-FI/Paivahoito_ja_koulutus.
- Espoon kaupunki i.a.b. Saunalahden päiväkoti. Viitattu 7.3.2016.
http://www.espoo.fi/fi-FI/Paivahoito_ja_koulutus/Paivahoito/Varhaiskasvatuksen_toimipaikat/Kunnalliset_paivakodit/Espoonlahti/Saunalahden_paivakoti.
- Espoon varhaiskasvatussuunnitelma 2013. Varhaiskasvatussuunnitelma – Kesävemmän elämäntavan alkupolulla. Viitattu 19.4.2016.
<http://www.espoo.fi/download/noname/%7BAFB7AE5E-7D21-4CF3-8F32-977B2885A83B%7D/42804>.
- Happo, Iiris 2008. Sosionomin (AMK) osaaminen ja osaamishaasteet varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Leena Viinamäki (toim.) 14 puheenvuoroa sosionomien (AMK) asemasta Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmässä. Kemi: Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu, 99–114. Viitattu 10.8.2016
http://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/Hakutoimisto/Kev%C3%A4t_2011_NUKO/sote/Viinamaki_A_2_2008.pdf.

- Haverinen, Päivi 2015. Pikkuisen parempi alku. Opas alle kolmivuotiaitten lasten päivähoidon aloitukseen. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2004. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Järvinen, Mervi; Laine, Anne & Hellman-Suominen, Kirsi 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.
- Kalland, Mirjam 2011. Päivähoito kiintymyssuhdeteorian valossa. Teoksessa Jari Sinkkonen & Mirjam Kalland (toim.) Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. Helsinki: WSOYpro, 147–171.
- Kalliala, Marjatta 2009. Kato mua: Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa? Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Kanninen, Katri & Sigfrids, Arja 2012. Tunne minut: Turva ja tunteet lapsen silmin. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Karila, Kirsti 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa Kirsti Karila, Maarit Alasuutari, Maritta Hännikäinen, Anna Raija Nummenmaa & Helena Rasku-Puttonen. Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 91–108.
- Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki: Stakes.
- Kaskela, Marja & Kronqvist, Eeva-Liisa 2007. Niin ainutlaatuinen: Näkökulmia lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Helsinki: Stakes.
- Keltikangas-Järvinen, Liisa 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. Helsinki: WSOY.
- Keltikangas-Järvinen, Liisa 2012. Pienen lapsen sosiaalisuus. Helsinki: WSOY.
- Koivunen, Pirjo-Leena 2009. Hyvä päivähoito: Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Kyrönen, Leena 2016. Saunalahden päiväkodin johtaja. Espoo. Henkilökohtainen tiedonanto 6.9.2016.
- Mäntymaa, Mirjami & Puura, Kaija 2011. Varhainen vuorovaikutus ja aivojen kehitys. Teoksessa Jari Sinkkonen & Mirjam Kalland (toim.) Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. Helsinki: WSOYpro, 17–27.

- Nurmi, Jari-Erik; Ahonen, Timo; Lyytinen, Heikki; Pulkkinen, Lea & Ruoppila, Isto 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Ojala, Mikko 2009. Varhaiskasvatuksen käytännön kehittäminen reflektion avulla. Teoksessa Anna-Riitta Mäkitalo, Mikko Ojala, Tuulikki Venninen ja Birgitta Vilpas (toim.) Löytöretkellä omaan työhön: kehittämistä ja tutkimista päiväkodin arjessa. Helsinki: SOCCA, 27–36. Viitattu 13.9.2016
http://www.socca.fi/files/94/Loytoretkella_omaan_tyohon_kehittamista_paivakodin_arjessa.pdf.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015. Varhaiskasvatuslain ensimmäinen vaihe voimaan 1.8.2015: Lakimuutoksen keskeinen sisältö. Viitattu 9.5.2016.
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/vireilla_koulutus/varhaiskasvatus/liitteet/Vaka1_liite.pdf.
- Opetushallitus i.a.a. VASU2017-aikataulu paikallisen työn tueksi. Viitattu 15.5.2016.
http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkimintojen_perusteet/varhaiskasvatus/aikataulut.
- Opetushallitus i.a.b. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Viitattu 31.8.2016.
http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkimintojen_perusteet/varhaiskasvatus/perusteet.
- Pixabay i.a. FAQ. Viitattu 8.9.2016. <https://pixabay.com/en/service/faq/>.
- Poikonen, Pirjo-Liisa & Lehtipää, Riina 2009. Päivähoidon ja kodin jaettu kasvatustehtävä: kasvatuskumppanuus perheen voimavarana. Teoksessa Anna Rönkä, Kaisa Malinen & Tiina Lämsä (toim.) Perhe-elämän paletti: vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Jyväskylä: PS-kustannus, 69–88.
- Rautamies, Erja; Laakso, Marja-Leena & Poikonen, Pirjo-Liisa 2011. Haastavasti käyttäytyvä lapsi - kodin ja päivähoidon kasvatusyhteistyö koetuksella. Teoksessa Tuija Aro & Marja-Leena Laakso (toim.) Taaperosta taitavaksi toimijaksi: itsesäätelytaitojen kehitys ja tukeminen. Jyväskylä: Niilo Mäki instituutti, 192–215.

- Rentola, Marketta 2006. Hyvä opas. Teoksessa Raimo Jussila, Eero Ojanen ja Taija Tuominen (toim.) Tieto kirjaksi. Helsinki: Kansanvalistusseura, 92–107.
- Roivas, Marianne & Karjalainen, Anna Liisa 2013. Sosiaali- ja terveysalan viestintä. Helsinki: Edita.
- Rusanen, Erja 2011. Hoiva, kiintymys ja lapsen kehitys. Helsinki: Finn Lectura.
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. Koodaus. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 14.6. 2016.
http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_2_2.html.
- Salminen, Eija & Tynninen, Kirsi 2011. Omahoitajana päiväkodissa: omahoitajuus pedagogisena työmenetelmänä. Vantaa: Pedatieto.
- Sosiaalialan AMK-verkosto 2016. Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit. Viitattu 29.8.2016.
<https://www.innokyla.fi/documents/1167850/5e8f1ef1-7a5b-4dfb-a629-0ea09dbfe904>.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2015a. Lasten päivähoito 2014. Viitattu 10.5.2016.
http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129632/Tr28_15.pdf?sequence=5.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2015b. Vasu-asiakirja. Viitattu 15.5.2016.
https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/lait_oppaat/varhaiskasvatus_ja_paivahoito/vasu-asiakirja.
- Toikko, Timo & Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta: näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampere University Press.
- Varhaiskasvatustilaki 1973/812. Viitattu 9.5.2016.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Helsinki: Stakes.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet luonnos 2016. Viitattu 31.8.2016.
http://www.oph.fi/download/177856_Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016_LUONNOS.pdf.
- Vilkka, Hanna 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Välimäki, Anna-Leena 2013. Julkishallinnon luomat kasvuyhteisöjen puitteet.

Teoksessa Päivi Marjanen, Marjaana Marttila ja Marjo Varsa (toim.)

Pienten piirissä: yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Jyväskylä: PS-kustannus, 167–195.

LIITE 1: Teemahaastattelun runko

Haastattelu Saunalahden päiväkodissa 23.5.2016

Teemat:

KASVATUSKUMPPANUUS:

Miten kasvatuskumppanuus näyttäytyy päiväkodissanne?

Miten vanhemmat/kasvattajat sitoutuvat kasvatuskumppanuuteen?

Vanhempainillat?

OMAHOITAJUUS:

Miten omahoitajuus toteutuu päiväkodissanne?

Mitä hyötyjä olette huomanneet omahoitajuudesta päiväkodin/lapsen/kasvattajan näkökulmasta?

PÄIVÄHOIDON ALOITUS:

Miten päivähoidon aloitus näkyy lapsessa/ lapsen käytöksessä?

Etenkin alle kolmevuotiaan näkökulmasta.

Minkälaiset käytännöt teillä on tällä hetkellä kun uusia lapsia aloittaa päivähoitossa?

Mitkä asiat toimivat hyvin?

Mitkä asiat toimivat huonosti päivähoidon näkökulmasta?

TOIVEET OPPAASEEN:

Minkälaisia asioita vanhempien tulisi tietää päivähoidosta, jotta arki toimisi paremmin? Konkreettisia asioita oppaaseen.

LIITE 2: Saatekirje

Hei Saunalahden väki!

Olemme Tiina ja Inka, sosionomi opiskelijoita Diakonia-ammattikorkeakoulusta. Suoritamme lisäksi lastentarhanopettajan virkakelpoisuutta. Teemme opinnäytetyötä aiheesta pienen lapsen aloitus päivähoidossa. Tarkoituksena on kirjoittaa tiivis tietopaketti Saunalahden päiväkodin arjen käytännöistä perheiden vanhemmille. Opas toimii myös henkilökunnan työvälineenä aina kun uusi lapsi aloittaa päivähoidossa. Tarkoituksena on haastatella Saunalahden päiväkodin henkilökuntaa ja muodostaa opas päivähoidon henkilökunnan toiveiden mukaisesti.

Asiat, joihin keskitymme oppaassa, ovat teidän tärkeiksi havaitsemat aiheet. Opas tehdään toiveidenne mukaan, jotta siitä on mahdollisimman paljon hyötyä arjessanne.

Sovimme Leenan kanssa haastattelun ensi maanantaiksi 23.5.2016 klo 12-14 talon palaverin yhteyteen. Tulemme tuolloin haastattelemaan teitä ryhmänä aiheeseemme liittyen. Toivoisimme, että pohtisitte aiheitamme etukäteen, jotta saisimme mahdollisimman paljon tietoa opinnäytetyötämme varten. Kenenkään nimeä ei mainita työssämme.

Haastattelun teemoja ovat kasvatuskumppanuus, omahoitajuus, alle kolmevuotiaan lapsen päivähoidon aloitus ja kuinka nämä asiat näyttäytyvät teidän päiväkodissanne. Lisäksi toivoisimme teidän pohtivan asioita, joita haluatte oppaan sisältävän.

Opinnäytetyömme on valmis syksyllä 2016, jonka jälkeen saatte oppaan käyttöönnne.

Nähdään ensi maanantaina!

Tiina Palokangas ja Inka Karhunsuo

LIITE 3: Palautelomake

Palautelomake

Olemme Tiina Palokangas ja Inka Karhunsuo, opiskelijoita Diakonia-ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyönämme oppaan päivähoiton aloituksesta Saunalahden päiväkodille. Olisimme kiitollisia lyhyestä nimettömästä palautteesta koskien opasta.

Toivomme, että palautat täytetyn lomakkeen päiväkodin henkilökunnalle 16.9.2016 mennessä.

Ympyröi mielipidettäsi vastaava vaihtoehto.

☐ Miten arvioisit opasta kokonaisuutena?

Hyvä

Tyydyttävä

Huono

☐ Oppaan luettavuus ja ulkoasu (fontti, kuvat, tekstin määrä...)?

Hyvä

Tyydyttävä

Huono

☐ Oppaan sisältö?

Hyvä

Tyydyttävä

Huono

☐ Miten kuvailisit opasta?

Kattava

Epäselvä

Johdonmukainen

Tiivis

Turha

Helposti luettava

Informatiivinen

Hyödyllinen

Puutteellinen

Liikaa tietoa

Sekava

Jotain muuta?

☐ Oliko oppaassa mielestäsi aihetta vastaavat kuvat?

Kyllä

Ei

Osittain

☐ Minkälaista tietoa jäit vielä kaipaamaan?

Kiitämme palautteesta ja toivotamme oikein mukavaa syksyä ja päivähoiton aloitusta.

Tiina Palokangas ja Inka Karhunsuo

LIITE 4: Opas Saunalahden päiväkodissa aloittavien lasten vanhemmille

SAUNALAHDEN PÄIVÄKOTI

Kummelivuorentie 2, 02330 Espoo

Päiväohjelma

6.30-7.00	Päiväkoti aukeaa Lapset kokoontuvat Pyrstötähdissä
8.00-8.20	Aamupala
8.30-11.00	Ohjattua ja vapaata toimintaa, leikkiä ja ulkoilua
11.00	Lounas
12.00-14.00	Päivän lepoaika/rauhallinen leikki
14.00	Välipala
14.30	Leikkiä Ulkoilua
17.00	Päiväkoti suljetaan

Ryhmät

Valaat

Puh. 0438258920

Lastentarhanopettaja ja Varajohtaja:
Lastenhoitaja:
Lastenhoitaja:

Pyrstötähdet

Puh. 0438244803

Lastentarhanopettaja:
Lastentarhanopettaja:
Lastenhoitaja:
Avustaja:

Meteoriitit

Puh. 0438244803

Lastentarhanopettaja:
Lastentarhanopettaja:
Lastenhoitaja:

Sammakot

Puh. 0468771415

Lastentarhanopettaja:
Lastenhoitaja:
Lastenhoitaja:

Toukat

Puh. 0468771415

Lastentarhanopettaja:
Lastenhoitaja:
Lastenhoitaja:

Päiväkodin Johtaja

Lapsi aloittaa päiväkodissa

Kun lapsesi on saanut päivähoitopaikan, hoitopaikka tulee vastaanottaa lähettämällä postissa saamasi lomake päiväkodin johtajalle. Tämän jälkeen olkaa yhteydessä päiväkotiin, jotta voimme yhdessä sopia päivän, jolloin tulette tutustumaan tulevaan hoitopaikkaan. Suosittelemme lapselle noin viikon mittaista harjoittelujaksoa yhdessä vanhemman kanssa.

- ✓ Suosittelemme, että kahtena ensimmäisenä päivänä tulette tutustumaan päiväkodin pihaan ja henkilökuntaan aamu-ulkoilun aikana noin 9.30-11.00.
- ✓ Kolmantena päivänä lapsesi voi osallistua aamupalalle klo 8.00 alkaen.
- ✓ Neljäntenä päivänä ulkoilemme jälleen yhdessä, jonka jälkeen on aika lähteä lounaalle ja päiväunille kotiin.

Varsinaisen päivähoidon alkaessa suosittelemme tavallista hoitoaikaa lyhyempiä päiviä kun lapsesi totuttelee päiväkotielämään ilman vanhempaa. Iltapäiväulkoilun aikaan moni päivähoidon aloittanut lapsi alkaa ikävöidä vanhempiaan, sillä päivä on siihen mennessä ollut pitkä.

Käytännön asioita

- ✓ Ennen päivähoiton aloitusta lapsi olisi hyvä totuttaa tavalliseen kotiruokaan sekä päiväkodin päivärytmiin.
- ✓ Lapsi kannattaa totuttaa yksin päiväuniin sisätiloissa.
- ✓ Lapselle valitaan hoidon alussa omahoitaja, joka pääsääntöisesti pitää vanhempien kanssa käytävät keskustelut.

- ✓ Päiväkodissa ulkoilemme säällä kuin säällä, joten ulkoiluvaatteiden tulee olla hyväkuntoiset ja sopivan kokoiset.
- ✓ Lapsi saa ottaa unilelun mukaan päiväkotiin.
- ✓ Tuokaa lapsen lokeroon riittävästi varavaatteita.
- ✓ Jos lapsi tarvitsee lääkettä päiväkotipäivän aikana, tulee lääkkeen olla kerta-annoksena nimikoituna. (Lääkkeen nimi, lapsen nimi, antoaika, lääkärin kirjoittama resepti.)
- ✓ Muistattehan lasten vaatteiden, tossujen ja lelujen nimikoinnin.

- ✓ Pesettehän lapsenne kädet saapuessanne päiväkotiiin.
- ✓ Muistattehan aina sulkea päiväkodin portin ja turvaketjun.
- ✓ Lasta hakiessasi, hänen oman ryhmänsä työntekijät eivät välttämättä ole enää paikalla. Tällöin toisen ryhmän työntekijät kertovat lapsesi päivästä.

- ✓ Toivomme, että ilmoitatte lapsen sairastumisesta tai poissaolosta ennen puoli yhdeksää aamulla soittamalla tai tekstiviestillä.
- ✓ Ilmoitathan päiväkotiiin etukäteen, jos varahakija hakee lapsen.

Kasvatuskumppanuus

- ✓ Vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välistä yhteistyötä kutsutaan kasvatuskumppanuudeksi.
- ✓ Kasvatuskumppanuus alkaa kun lapsi aloittaa päiväkodissa.
- ✓ Yhteistyö on vanhempainiltoja ja päivittäisiä kohtaamisia päiväkodilla lapsen tuonti- ja hakutilanteissa.
- ✓ Kasvatuskumppanuus on säännöllistä vuoropuhelua kodin ja päiväkodin välillä.
- ✓ Kaikki keskustelut ovat luottamuksellisia.
- ✓ Kasvatuskumppaneina kuuntelemme lapsesi tarpeita ja tärkeimpänä pidämme lapsen viihtymistä ja hyvinvointia päiväkodissa.
- ✓ Harjoitteluviikon avulla muodostetaan luottamuksellisen yhteistyösuhde työntekijän ja perheen välille.
- ✓ Harjoitteluviikko tutustuttaa lapsen pikkuhiljaa uuteen ympäristöön vanhemman kanssa.
- ✓ Kasvatuskumppanuudessa on tärkeää, että päiväkodin henkilökunta ja vanhemmat ovat tasavertaisia ja kunnioittavat toisiaan.
- ✓ Luodaan yhdessä tavoitteita, jotka tukevat lapsen kasvua ja kehitystä.

Varhaiskasvatussuunnitelma

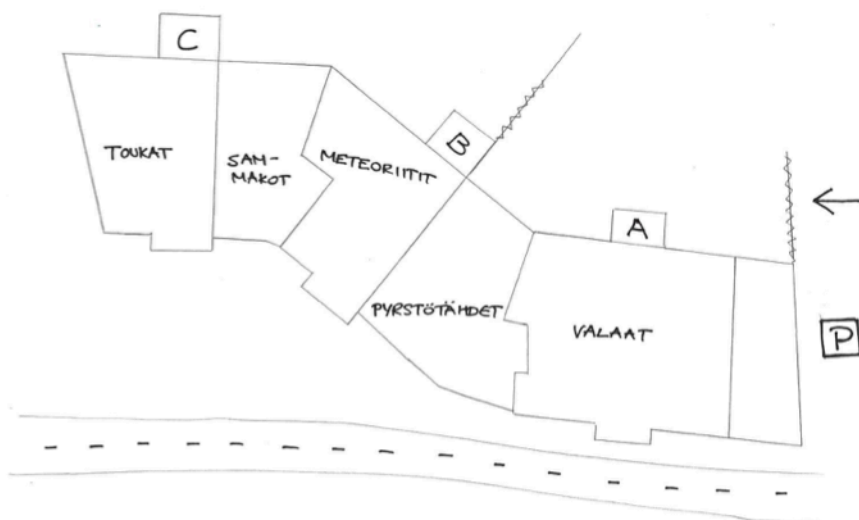
- ✓ Varhaiskasvatussuunnitelma tehdään yhdessä lapsen vanhempien kanssa keväisin ja syksyisin.
- ✓ Päiväkodista otetaan yhteyttä vanhempiin ja kutsutaan heidät yhteiseen tapaamiseen.
- ✓ Varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan lapsen ominaiset tavat toimia sekä kotona että päiväkodissa.
- ✓ Yhdessä seuraamme taitojen ja kasvun edistymistä.
- ✓ Varhaiskasvatussuunnitelmat ovat täysin luottamuksellisia keskusteluja vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden välillä.
- ✓ Päiväkodista haluamme välittää kotiin mahdollisimman paljon tietoa lapsenne päivästä.

Omahoitajuus

- ✓ Omahoitajuus päiväkodissa on sitä, että lapselle on nimetty omahoitaja, joka vastaa lapsen hoitopäivästä työvuoronsa puitteissa.
- ✓ Menetelmä tukee lapsen sosiaalisia vuorovaikutustaitoja sekä auttaa uuteen ympäristöön sopeutumisessa ja kaverisuhteiden syntymisessä.
- ✓ Ydinajatuksena on lapsen kehityksen suojana toimiva lapsen ja omahoitajan välinen kiintymys.
- ✓ Omahoitaja tuo turvaa ja huolenpitoa lapsen päivään vanhemman ollessa töissä.
- ✓ Omahoitaja ei kuitenkaan voi joka tilanteessa olla paikalla, sillä työajat määrittelevät henkilökunnan läsnäolon.

Saunalahden Lastentalo

Pohjapiirroksesta näet missä päiväkotiryhmät sijaitsevat. Nuolen osoittamasta kohdasta parkkipaikan kulmasta pääset portista piha-alueelle.

- Sisäänkäynnistä **A** pääset Valaiden ryhmätilaan.
- Sisäänkäynnistä **B** pääset Pyrstötähtien ja Meteoriittien ryhmätiloihin.
- Sisäänkäynnistä **C** pääset Sammakoiden ja Toukkien ryhmätiloihin.

Kummelivuorentien varrella on iso ovi, josta pääsee tarvittaessa neuvolaan.

LAITATHAN PUHELIMESI POIS PÄIVÄ-
KODIN ALUEELLA JA VALMISTAUDUT
PÄIVÄSI TÄRKEIMPÄÄN TAPAAMI-
SEEN!

